

Regeling van de uitoefening van de bedrijven en de werkzaamheid, waarin of in het kader waarvan alcoholhoudende drank wordt verstrekt

(Drank- en Horecawet)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden bij brief van 13 mei 1963)

Nr. 5

I. Algemeen gedeelte

Met erkentelijkheid hebben de ondergetekenden ervan kennis genomen, dat hun poging een oplossing te vinden voor de bezwaren, welke door de werking van de Drankwet 1931 zijn opgeroepen, waardering heeft gevonden in de bijzondere commissie, in welke handen het onderhavige wetsontwerp werd gesteld.

Opzet van het ontwerp

Het verheugt de ondergetekenden, dat talrijke leden de opzet van het ontwerp met instemming hebben begroet.

Zij vernamen met voldoening, dat zij de instemming van vele leden ontvangen bij hun streven om het samenstel van wettelijke regelingen voor hen, die in de betrokken bedrijfstakken werkzaam zijn, overzichtelijker en begrijpelijker bijeen te brengen.

De beoordeling van de consequenties van het onderhavige wetsontwerp behoeft naar het oordeel van de ondergetekenden niet zo ernstig als deze leden menen te worden bemoeilijkt door de gesignaleerde vijftien algemene maatregelen van bestuur en ministeriële beschikkingen, die het ontwerp moeten aanvullen. Verscheidene van deze regelingen worden hieronder nader toegelicht naar aanleiding van concrete vragen. Daarnaast voldoen de ondergetekenden echter ook gaarne aan het verzoek van deze leden, kennis te geven van de algemene beginselen, waarop de vast te stellen algemene maatregelen van bestuur zullen berusten.

Slechts een beperkt aantal van de voorziene algemene maatregelen van bestuur zijn van werkelijk essentiële betekenis voor een juiste beoordeling van de werking van deze wet in de praktijk. Terecht wijzen de aan het woord zijnde leden op een viertal regelingen, waarvan de inhoud, zowel uit bedrijfs-economisch als uit sociaal-hygiënisch oogpunt van verstrekkende betekenis moet worden geacht.

Hiervan is de brancheafbakening van de horecabedrijven uitsluitend een kwestie van doelmatigheid, die verband houdt met de te stellen vestigingseisen en met de nodige flexibiliteit van het betrokken bedrijfsleven. Hierop wordt nader ingegaan bij artikel 3.

Wat de vestigingseisen zelf betreft (artikel 7), is in paragraaf 5 van het algemeen gedeelte der toelichting reeds aangegeven, dat zij een specifieke gerichtheid zullen verkrijgen. Naast de vakkennis, waarbij geen essentiële wijziging nodig lijkt, zal ook aandacht worden geschonken aan de werking van alcoholische drank en in verband daarmee aan sociale verantwoordelijkheid en ethiek. Hiermede is het karakter en kader van deze eisen naar het oordeel van de ondergetekenden duidelijk aangegeven.

De zedelijkheidseisen zijn gedeeltelijk reeds in artikel 5 van de wet zelf opgenomen. Het ligt niet in de bedoeling bij het nader omschrijven hiervan en bij het stellen van andere zedelijkheidseisen ingrijpende wijzigingen ten opzichte van het bestaande stelsel te introduceren. Veeleer zullen de beginselen, die aan de huidige casuïstische bepalingen van de Drankwet 1931 ten grondslag liggen, ook voor de uitwerking van deze regeling mede het richtsnoer vormen. Ten slotte ligt het even-

min in het voornemen, met betrekking tot de inrichtingseisen, welke thans ook in een algemene maatregel van bestuur — het Drankwetbesluit 1932 — zijn vervat, een nieuwe weg in te slaan. De beginselen van genoemd besluit voldoen ook thans nog, maar vereisen een vereenvoudigde uitwerking, die moet worden aangepast aan de moderne techniek en de toekomstige ontwikkeling hiervan. Met name zal er naar worden gestreefd, dat de te stellen eisen wezenlijk de sociale hygiëne dienen, zonder daarbij bij voorbeeld de moderne vormgeving bij de bouw van horeca-ondernemingen te belemmeren. Te dien einde wordt de voordracht voor bedoelde algemene maatregel mede gedaan door de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid.

Zowel ten aanzien van de zedelijkheidseisen als ten aanzien van de inrichtingseisen wordt naast de bedrijfslichamen ook de Centrale Raad voor de Volksgezondheid gehoord. Dit geeft de garantie, dat bij het uitvaardigen van deze maatregelen niet alleen rekening gehouden kan worden met hetgeen uit bedrijfs-economisch oogpunt mogelijk is, zoals de aan het woord zijnde leden stellen, maar ook met hetgeen uit sociaal-hygiënisch oogpunt wenselijk is.

Met erkentelijkheid vernamen de ondergetekenden, dat verscheidene leden met betrekking tot de hoofdlijnen van het wetsontwerp gewag maken van aanzienlijke verbeteringen in vergelijking met de huidige situatie.

Aan de door deze leden geconstateerde onzekerheid met betrekking tot de rijksregelingen ter uitvoering van deze wet vertrouwen de ondergetekenden hierboven te zijn tegemoetgekomen.

Wat de gemeentelijke verordeningen betreft, zijn er vele, waarbij, hozeer zij ook uit sociaal-hygiënisch oogpunt van belang zijn, geen ernstige moeilijkheden voor het bedrijfsleven vallen te verwachten. Daarom is in het algemeen in het streven naar grotere territoriale decentralisatie geen hogere goedkeuring meer vereist.

Daarentegen stelt het wetsontwerp bij een beperkt aantal gevallen van werkelijk ingrijpende aard de nodige waarborgen, ter voorkoming dat het gemeentelijk beleid redelijke grenzen te buiten zou gaan. De ondergetekenden mogen er op wijzen, dat de procedure, neergelegd in de artikelen 45—48 van dit wetsontwerp, meer omvat dan deze leden kennelijk voor ogen staat: voor zover gemeentelijke, sociaal-hygiënische, bedrijfs- of volkshuisvestingsbelangen hiertoe aanleiding geven, leidt deze procedure tot een beslissing door de Kroon.

Sommige leden stemmen met de voorgestelde algemene opzet in, doch zijn van mening, dat de in het ontwerp begrepen coördinatie tot gevolg heeft, dat het sociaal-hygiënische aspect nu veel minder op de voorgrond staat dan in de bestaande Drankwet. Inderdaad heeft de tweeledige doelstelling van het wetsontwerp tot gevolg, dat dit aspect het beeld niet meer volledig beheerst; het sociaal-hygiënische aspect is echter in het wetsontwerp in niet minder mate vervat dan in de bestaande Drankwet.

Verscheidene leden, van mening dat het ontwerp bepaalde bezwaren van onduidelijkheid en onoverzichtelijkheid van de bestaande Drankwet ondervangt, vragen zich met name af, welke de gevolgen zijn van de voorgestelde afschaffing van het maximumstelsel. Deze afschaffing zal tot gevolg hebben dat de vermogenswaarde van vergunningen, het daaruit te verwerven arbeidloos inkomen („Drankwetpensioen”), de aanleiding om in strijd met de wet de vergunningen te „verpachten”, en de ondergraving van de voor het bedrijfsleven zo nodige continuïteit tot het verleden zullen behoren. Omtrent de vraag, of de afschaffing van het maximumstelsel niet tot gevolg zal hebben dat het aantal gelegenheden, waarin alcoholhoudende drank wordt verstrekt, groter zal worden, kunnen de ondergetekenden zich niet met even grote stelligheid uitspreken. Zij achten het waarschijnlijk, dat, indien een vergroting van dat aantal zich zou voordoen, deze beperkt zal zijn. Men zal zich immers de nodige moeite moeten getroosten om aan de krachtens het ontwerp te stellen eisen te voldoen. Dit zal men alleen dan doen, indien men de verwachting heeft, dat deze moeite ook zal worden beloond. Voor deze ver-

wachting bestaat uiteraard minder reden, naarmate het aantal reeds gevestigde inrichtingen zou toenemen.

Veel leden zijn niet overtuigd, dat, uitgaande van het systeem dat het in het wetsontwerp 5276 is gevolgd, niet tot een bevredigende regeling kan worden gekomen.

De ondergetekenden mogen er op wijzen, dat genoemd wetsontwerp nimmer als een bevredigende regeling is beschouwd.

Zowel de Sociaal-hygiënische commissie inzake het alcoholvraagstuk als de Commissie van Overleg met het Bedrijfsleven waren destijds van oordeel, dat de Drankwet (*Stb.* 1931, 476) in het huidige maatschappelijke bestel niet meer voldoet. Alleen omdat de voorbereiding van een algehele herziening van die wet zeer veel tijd zou vergen, hebben deze commissies een partiële herziening ter zake van de ernstigste misstanden aanbevolen.

Ook de Regering zag destijds geen kans, op korte termijn een geheel nieuwe wet voor te bereiden, en heeft daarom als overbruggingsmaatregel wetsontwerp 5276 ingediend.

Aangezien dit ontwerp echter niet volledig bleek te kunnen worden afgerond en juist uit de Staten-Generaal ook op een volledig nieuwe wet werd aangedrongen, hebben de ondergetekenden er alles op gezet om aan deze wens gevolg te geven en heeft het hen verheugd, dat zij de indiening van een zodanig ontwerp hebben kunnen bevorderen.

Zij waren er hierbij van overtuigd, niet aan alle, veelal tegengestelde wensen te kunnen voldoen. Van het loslaten van het maximumstelsel, gecombineerd met het laten vervallen van het verlot A — waarop zij later uitvoeriger terugkomen — duchten zij geen ernstige bezwaren. Zelfs als het aantal verkoopplaatsen van alcoholhoudende drank hierdoor zou worden vergroot — hetgeen niet vaststaat — bevat dit wetsontwerp voldoende mogelijkheden om misstanden tegen te gaan.

Het is voor de ondergetekenden niet duidelijk, hoe een soepele hantering van artikel 8 uit de Drankwet 1931, dat betrekking heeft op instellingen, die slechts ten dele als horecabedrijf kunnen worden aangemerkt, een basis zou kunnen vormen voor een nieuwe wet.

Dat in de memorie van toelichting mededeling is gedaan van de wens van het horecabedrijfsleven het maximumstelsel op te heffen betekent niet dat deze wens de basis zou zijn voor de opzet van dit wetsontwerp; de vermelding van de omvatting van het horecabedrijf vond plaats in het kader van een aanduiding van de uiteenlopende meningen, die in de onderscheidene bij het wetsontwerp betrokken kringen bestaan.

De ondergetekenden menen te moeten betwisten, dat de sociaal-hygiënische motieven in dit wetsontwerp ver naar de achtergrond zouden zijn gedrongen ja feitelijk nagenoeg zouden zijn verdwenen. Vrijwel alle regelingen uit de bestaande Drankwet zijn overgenomen, terwijl in verschillend opzicht zelfs van een aanvulling en verscherping kan worden gesproken.

Gaarne onderschrijven de ondergetekenden de mening van enige leden, dat de bestaande Drankwet een gunstige werking heeft gehad. In tegenstelling tot deze leden menen zij dat de meeste beginselen, die tot deze gunstige werking hebben bijgedragen, niet zijn verlaten, maar integendeel de grondslag van dit wetsontwerp vormen.

De maatschappelijke constellatie en de afschaffing van het maximumstelsel

De ondergetekenden mogen naar aanleiding van het verzoek van de commissie de volgende gegevens omtrent het alcoholgebruik in de jaren 1961 en 1962 overleggen:

Alcoholverbruik per hoofd der bevolking in liters per jaar:

	Gedistilleerd 50 pct.	Bier	Wijn
1961	2,4	26,4	2,3
1962	2,7	27,7	2,5

Het verheugt de ondergetekenden, dat veel leden het voorstel tot afschaffing van het maximumstelsel als een belangrijke verbetering beschouwen.

Zoals deze leden opmerken, zou het in de praktijk doorvoeren van een door hen geopperd behoefte-element voor de slijtersondernemingen op bezwaren stuiten, onder meer gezien de opzet van dit ontwerp.

Met deze leden zijn de ondergetekenden het voorts eens, dat artikel 11 in principe streng dient te worden toegepast. Hoewel zij zich afvragen, waarom speciaal van het grootwinkelbedrijf gevaren te duchten zouden zijn, wijzen zij er op, dat ingevolge de woordkeus van dit artikel een slijterij geen onderdeel zal kunnen vormen van een grotere winkeleenheid.

Met de verscheidene hier aan het woord zijnde leden zijn de ondergetekenden van oordeel dat beperking van het aantal verkooppaatsen voor het beteugelen van drankmisbruik niet meer het voornaamste middel is. Dit is inderdaad de strekking van de door deze leden aangehaalde passage uit de memorie van toelichting.

In het bijzonder willen de ondergetekenden hier nog de aandacht vestigen op de zegenrijke arbeid van de consultatiebureaus voor alcoholisme, die niet maar alleen waardevolle reclasseringsarbeid verrichten ten behoeve van hen die met de strafrechter in aanraking zijn gekomen, doch daarnaast steeds meer zich bewegen op het terrein van de geestelijke volksgezondheid ten behoeve van hen die zich in toenemende getale vrijwillig aanmelden.

Terecht leggen de hier aan het woord zijnde leden er de nadruk op, dat de primaire verantwoordelijkheid voor het zich verzetten tegen verleiding bij de gebruiker ligt. Het is echter eveneens een feit dat de gemeenschap die verantwoordelijkheid niet uitsluitend op het individu kan laten rusten, maar terwille van het gemeenschappelijk belang van allen het individu soms tegen zijn eigen zwakheid moet beschermen.

In antwoord op een desbetreffende opmerking van sommige leden willen de ondergetekenden er op wijzen dat over de omvang van het drankmisbruik (anders dan van het drankgebruik) geen betrouwbare gegevens bekend zijn, zodat over de verhouding tussen het aantal drankverstrekkende inrichtingen en het misbruik op grond van cijfermateriaal geen conclusies kunnen worden getrokken.

Wat het drankgebruik betreft is in dit verband van belang erop te letten, dat de toeneming in bepaalde jaren, evenals de afneming in andere jaren, heeft plaatsgevonden onder de werking van het maximumstelsel. Zowel de toe- als de afneming betreffen als regel evenzeer het verbruik van gedistilleerd, waarvan de verkoop geheel aan het maximumstelsel is gebonden, als de verkoop van wijn en bier, waarvan de verkoop slechts voor een deel van dit stelsel afhankelijk is. In de bedoelde cijfers ligt dan ook naar het oordeel van de ondergetekenden geen aanwijzing ten gunste van handhaving van het maximumstelsel. Over de nadelen van afschaffing van dit stelsel kan dan ook slechts veronderstellenderwijs worden gesproken; de voordelen van die afschaffing, zoals die hierboven in deze memorie van antwoord zijn uiteengezet, zijn echter zeer duidelijk aanwijsbaar.

Eerder in deze memorie van antwoord hebben de ondergetekenden overigens reeds uitgesproken het waarschijnlijk te achten — dit naar aanleiding van een opmerking van verschillende leden — dat, indien onder vigor van de nieuwe wet het aantal drankverstrekkende inrichtingen zal toenemen, deze toename van beperkte omvang zal zijn. Voor wat de zwak-alcoholische dranken betreft kan in dit verband worden opgemerkt dat de verstrekking daarvan voor gebruik ter plaatse, evenals door de bestaande Drankwet, door de regelen van het onderhavige wetsontwerp zal zijn gebonden; op de verstrekking voor gebruik elders dan ter plaatse heeft het ontwerp geen betrekking doch dit is evenmin bij de huidige Drankwet het geval.

Dezelfde leden wijzen er met instemming op, dat een van de pijlers, waarop het wetsontwerp rust, is het inscherpen bij de betrokken ondernemers van hun verantwoordelijkheden in een potentiële gevarezone. Inderdaad achten de ondergetekenden het van bijzonder belang, dat, als het nodig is gehele bedrijfstakken aan regelingen te onderwerpen, de bedrijfsgenoten niet alleen door ge- en verboden binnen de perken worden gehouden, maar hun allereerst een duidelijk inzicht wordt verschaft.

Weliswaar is aan het ondernemerschap inherent het streven naar zo groot mogelijke omzetten, doch ook uit bedrijfseconomisch oogpunt kan het tijdig stellen van de juiste perken door de ondernemingen op den duur hunzelf ten goede komen.

Overigens zijn naast het appelleren aan het inzicht van de betrokkenen, nog een zo groot aantal eisen, ge- en verboden en intrekkingsgronden opgenomen, dat door dit samenstel van bepalingen schadelijke gevolgen kunnen worden geweerd.

Met deze leden zijn de ondergetekenden voorts van oordeel, dat het gemiddeld alcoholgebruik per hoofd van de bevolking weinig zegt over de wezenlijke betekenis en omvang van het alcoholgevaar.

Vele andere leden menen, dat aan het bedrijfsleven een verantwoordelijkheid wordt opgedragen, die wel eens volkomen kan indruisen tegen hetgeen het eigen zakenbelang eist.

Hoewel de ondergetekenden van gevoelen zijn, dat deze verantwoordelijkheid als regel juist zal overeenkomen met het goed begrepen zakenbelang, willen zij niet ontkennen, dat op dit terrein botsingen kunnen voorkomen.

Desondanks menen zij allereerst aan de eigen verantwoordelijkheid te moeten appelleren.

Dit is in paragraaf 2 van de memorie van toelichting tot uitdrukking gebracht in de gedachte, dat de overheid de plicht heeft, het bedrijfsleven erop te wijzen, als een bepaalde bedrijfsvoering het algemeen belang zou schaden, en in de gedachte, dat zodanige schade zoveel mogelijk moet worden voorkomen door gezamenlijk overleg tussen de overheid en het georganiseerde bedrijfsleven, en door een positief appèl op de eigen verantwoordelijkheid van de individuele bedrijfsgenoten.

De ondergetekenden zien bij handhaving van het maximumstelsel, hetgeen deze leden voorstaan, geen mogelijkheid tegevoert te komen aan het bezwaar, dat vergunningen vermogenswaarde krijgen. Integendeel zou een voortgaan in de richting welke wordt aangegeven in het als voorlopige oplossing bedoelde wetsontwerp 5276, wel tot grotere bedrijfscontinuïteit, maar ook tot een meer monopolistische positie leiden.

Een andere spreiding van het aantal vergunningen over het land binnen hetzelfde totale aantal, zou alleen kunnen worden bereikt door een dirigistische leiding, die de ondergetekenden afwijzen.

De uitdrukking „duidelijk aanwijsbare schade voor de drankverstrekkingsgelegenheden”, waaromtrent deze leden toelichting verzoeken, komt voor in het resumé van de factoren, die de ondergetekenden hebben geleid tot het voorstel, het maximumstelsel los te laten. De term slaat derhalve terug op de onvoldoende mogelijkheid voor continuïteit van deze ondernemingen en de daarmee gepaard gaande waardevermindering, het gemis aan de vereiste onafhankelijkheid, de vermogenswaarde van de vergunningen en de daarmee samenhangende misbruiken en misstanden, de afsluiting van de normale creditmogelijkheden, alsmede de belemmering voor het doeltreffend voorzien in de oprichting van horecagelegenheden, waar hieraan het meest behoefte bestaat. Voor het merendeel van de drankverstrekkingsgelegenheden oefenen verscheidene van deze factoren een gezamenlijke nadelige werking uit.

Het is de ondergetekenden niet duidelijk, waarom enige leden hun vrees voor het toenemen van het drankmisbruik, doordat er meer verkooppunten van alcoholhoudende drank zouden komen, als dit ontwerp wet wordt, gronden op cijfers omtrent toegenomen verbruik van alcoholische dranken; zij mogen verwijzen naar het hiervoren weergegeven betoog, dat deze cijfers geen bewijskracht hebben voor de wens van deze leden het maximumstelsel niet los te laten.

De ondergetekenden betreurden het, dat deze leden verklaren niet te verwachten, dat van de leidinggevende personen in het horecabedrijf, gezien hun mentaliteit, veel invloed zal uitgaan op het bestrijden van drankmisbruik. Zij achten het juist, aan goede symptomen niet voorbij te gaan en de bedrijfsgenoten tot een ook uit sociaal-hygiënisch oogpunt juist bedrijfsbeheer te stimuleren.

Gevolgen van de afschaffing van het maximumstelsel voor de vergunninghouders

De Hoge Raad heeft inderdaad bij zijn arrest van 3 juni 1954, N.J. 380, dat betrekking heeft op de toepassing van het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941, overwogen, dat een krachtens de bestaande Drankwet verleende vergunning als een vermogensrecht moet worden aangemerkt. Aangezien deze overweging tot misverstand aanleiding kan geven, wijzen de ondergetekenden er vooreerst op, dat de Hoge Raad niet meer te kennen heeft gegeven dan dat naar zijn oordeel zodanige vergunning moet worden gezien als een recht in de zin van artikel 555 B.W. dus als een bestanddeel van het vermogen van de houder van de vergunning. Met deze zienswijze is in overeenstemming een andere overweging in hetzelfde arrest, waarbij de Raad onderscheidt tussen de drankwetvergunning als het strikt persoonlijk recht, waarvan slechts de vergunninghouder de drager is, en de in dit recht belichaamde vermogenswaarden. Aan eerstvermelde overweging is dus geen verdere betekenis toe te kennen dan deze, dat de Hoge Raad voor de toepassing van de belastingwetgeving uit de feitelijke omstandigheid, dat een drankwetvergunning reeds op zichzelf voor de houder daarvan een geldswaarde representeert, heeft afgeleid, dat zodanige vergunning deel uitmaakt van het vermogen van de vergunninghouder.

De geldswaarde, die een drankwetvergunning heeft, is daaraan niet toegekend door de overheid, doch door degenen, die op grond van zodanige vergunning wilden tappen of slijten. De overheid kan men te dezen niet meer tegenwerpen dan dat zij een vergunningsstelsel in het leven heeft geroepen, dat het te gelde maken van vergunningen niet volledig uitsluit.

Op grond van het bovenstaande zijn de ondergetekenden van mening, dat de houders van vergunningen geen recht op schadevergoeding kunnen doen gelden. Zij zien evenmin aanleiding, in het wetsontwerp, dat de bestaande Drankwetvergunningen door nieuwe vergunningen vervangt, een schadevergoedingsregeling op te nemen. Een dergelijke regeling kent ook de bestaande Drankwet bij intrekking der vergunningen niet.

Te minder aanleiding achten de ondergetekenden aanwezig voor schadevergoeding aan de vergunninghouders, die hun vergunning in strijd met de wet hebben verpacht en door de inwerkingtreding van de nieuwe wet hun vermogen en hun inkomsten zien achteruitgaan.

Voor de heffing van vermogensbelasting en successierecht is beslissend het op de peildatum van de heffing aanwezige vermogen; met later optredende verhogingen of verlagingen van het vermogen wordt geen rekening gehouden. Reeds betaalde belasting kan derhalve door vergunninghouders, die hun vermogen na die peildatum door de inwerkingtreding van de nieuwe wet zien achteruitgaan niet worden teruggevorderd.

De thans ontworpen regeling laat onverlet de contracten met vergunninghouders, welke ertoe hebben geleid, dat met medewerking van die vergunninghouders een nieuwe vergunning krachtens artikel 8, tweede lid, van de bestaande Drankwet is verleend of de bestaande vergunning op grond van artikel 29, tweede of vierde lid, van die wet is overgeschreven. Bedoelde vergunninghouders hebben aan hun contractuele verplichtingen voldaan, hun wederpartij blijft gehouden haar contractuele verplichtingen na te komen, voor zover zij daaraan nog niet heeft voldaan.

Aan de contracten, welke in strijd met de bestaande Drankwet ertoe strekken, dat een ander dan de vergunninghouder het bedrijf niet op naam en voor rekening van de vergunninghouder uitoefent, ontnemt de nieuwe wet inderdaad de feitelijke basis. De nieuwe wet doet dus voor de „vervangers” de aanleiding vervallen om aan hun contractuele verplichtingen te voldoen. Indien een „vervanger” door de vergunninghouder wegens wanprestatie wordt aangesproken, kan hij zich op de nietigheid van de overeenkomst beroepen.

Verlof A

Het bestaande onderscheid tussen vergunningen voor de verkoop van alle alcoholhoudende drank, en verloven A, uit-

sluitend voor zwak-alcoholische drank, is niet weggelaten ter vereenvoudiging van het systeem, maar omdat dit onderscheid niet in het onderhavige systeem past. Het correspondeert namelijk in het algemeen niet met een verschil in bedrijfstypen in de horeca-sector, waarvoor uiteenlopende eisen zouden moeten worden gesteld. Voor zover overigens wel een bedrijfstype zou worden aangewezen, gekenmerkt door een verstreking van uitsluitend zwak-alcoholische drank, zou de desbetreffende vergunning niet voor het verstrekken van sterke drank gelden.

Grondige overweging, welke praktische gevolgen deze wijziging zal meebrengen, heeft tot de conclusie geleid, dat het al of niet handhaven van een verlof A geen enkel verschil zou opleveren. De huidige houders van een verlof A blijft namelijk op grond van artikel 78 het recht ontzegd sterke drank te verkopen, tenzij zij aan de gestelde eisen voldoen. Hiermede is te hunnen aanzien hetzelfde effect bereikt als wanneer een afzonderlijk verlof A ware gehandhaafd.

Voor zover nodig kan voorts krachtens artikel 18 bij gemeentelijke verordening onder meer worden verboden in inrichtingen in een daarbij aangewezen gebied of van een daarbij aangewezen aard, sterke drank te verstrekken, waardoor van de voor de betrokken inrichtingen verleende vergunningen, ongeacht hun ruimere strekking, slechts ten behoeve van de verstrekking van zwakalcoholische drank gebruik kan worden gemaakt.

Ook het door verschillende leden gereleveerde parallelisatiestreven kan niet tot vergroting van verkooppunten leiden, omdat de parallelisatie in deze sector door artikel 11 onmogelijk is gemaakt.

Overige vereisten

Bij het stellen van eisen aan inrichtingen en personen is het de opzet, dat deze als het ware een compensatie zouden vormen voor het vervallen van het maximumstelsel.

Ter geruststelling van de talrijke leden, die hieromtrent opmerkingen maken, mogen de ondergetekenden verwijzen naar hetgeen zij onder „opzet van het ontwerp” dienaangaande hebben medegedeeld.

Wat de eisen van vakbekwaamheid betreft, zal inderdaad op een bepaald onderdeel sprake zijn van verzwaring. Ook de ondergetekenden zouden het echter niet juist achten, eisen te stellen, welke niet meer in evenredigheid staan tot die, welke voor een goede uitoefening van de onderhavige bedrijven noodzakelijk zijn.

Inrichtingseisen. Voor de bij algemene maatregel van bestuur te stellen inrichtingseisen zal de voordracht mede worden gedaan door de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Hiermede wordt beoogd, dat bij de formulering dier eisen rekening zal worden gehouden met de stand der techniek, en tevens de eisen zoveel mogelijk worden geharmoniseerd met de overige op het gebied van het bouwen bestaande voorschriften.

De ondergetekenden beamen, dat er geen vaste correlatie bestaat tussen louchetheid van een bedrijf en de oppervlakte van de vloer. Anderzijds is naar hun mening niet voor betwisting vatbaar, dat in de ruime, lichte gelegenheden de verleiding tot drankmisbruik, globaal genomen, geringer is dan in kleine en bedompte lokalen. Daarmee willen zij niet zeggen dat alle kleine inrichtingen als zodanig zonder meer een groter gevaar voor drankmisbruik betekenen.

Reeds thans kan worden medegedeeld, dat bij het vaststellen van inrichtingseisen meer gelet zal worden op verbetering van de technische outillage, onder andere verlichting en ventilatie, dan op vergroting van de vloeroppervlakte. Ook bij de gemeentelijke verordeningen zal aan de door deze leden vermelde factoren aandacht moeten worden geschonken, zoals is uiteengezet in de memorie van toelichting (blz. 19). In het bijzonder strekt hiertoe ook de inschakeling van onder meer de inspecteur van de volkshuisvesting bij de goedkeuringsprocedure.

Daarbij zal inderdaad de redelijkheid worden betracht. In dit verband moge er op worden gewezen, dat mede ter bereiking van dit doel de totstandkoming van gemeentelijke verordeningen,

die inrichtingseisen vaststellen, is omringd met de waarborgen, welke zijn vervat in de artikelen 45—48 van het wetsontwerp.

Ook achten deze leden het nodig dat een mogelijkheid van ontheffing wordt opgenomen in de desbetreffende algemene maatregel van bestuur of gemeentelijke verordeningen. In die algemene maatregel van bestuur is een dergelijke voorziening naast artikel 40 van het wetsontwerp echter niet nodig. Voor wat de gemeentelijke verordeningen van deze aard betreft, hebben de ondergetekenden in de hier en de in het voorlopig verslag met betrekking tot genoemd wetsartikel gemaakte opmerkingen aanleiding gevonden, om ten aanzien van dergelijke verordeningen alsnog voor te schrijven, dat daarin de mogelijkheid tot ontheffing alsmede die tot beroep op gedeputeerde staten van beslissingen omtrent verzoeken om ontheffing wordt opgenomen.

Persoonlijke eisen. De ondergetekenden zijn van oordeel, dat de eisen van kredietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid niet hoger moeten worden gesteld dan uit economisch en sociaal-hygiënisch oogpunt wenselijk is.

Het is hun bekend, dat de sinds 1 januari 1959 gestelde eisen voor de horecabedrijven met betrekking tot eenvoudige café's soms moeilijkheden hebben opgeleverd. Zij vertrouwen, dat deze moeilijkheden zullen verminderen, naar gelang de opleiding langer bestaat, en vooral door de nieuwe zekerheid, die aan bezitters van deze diploma's wordt verleend, indien dit wetsontwerp tot wet wordt verheven. Desondanks kunnen moeilijkheden blijven bestaan voor de eenvoudige ondernemingen. Als zodanige ondernemingen zouden de ondergetekenden niet zonder meer willen aanmerken ondernemingen die werken zonder personeel in loondienst, hetgeen immers bij ongeveer 75 pct. van deze ondernemingen het geval is.

Aangezien het niet mogelijk is bij het stellen der eisen zelf veel differentiatie aan te brengen, zijn zij bereid, ten aanzien van ondernemingen, waarvoor de gestelde eisen bezwaarlijk zijn, op basis van artikel 42 een gehele of gedeeltelijke ontheffing in overweging te nemen, zoals ook onder de werking van de Vestigingswet Bedrijven 1954 reeds geschiedt, indien ook uit sociaal-hygiënisch oogpunt tegen deze ondernemingen geen bezwaren bestaan.

De ondergetekenden mogen de hier aan het woord zijnde leden tenslotte ten aanzien van het verstrekken van zwak-alcoholische drank door parlevinkers en rijdende winels verwijzen naar de beschouwingen, welke de ondergetekenden hierna naar aanleiding van artikel 15 van het wetsontwerp houden.

Tegenaan van gevaren. Talrijke leden maken bezwaar tegen de uitbreiding van het assortiment van het slijtersbedrijf met al die artikelen, welke bij het drinken worden gebezigd of genuttigd. Zoals blijkt uit de toelichting bij artikel 3 (memorie van toelichting, blz. 22, linkerkolom, ad b), is hier slechts gedacht aan een zeer beperkte aanvulling, welke zeker niet het karakter van een andere winkelniering moet gaan dragen, maar meer van een dienstverlening aan de consument.

Als waarborg, dat niet verder wordt gegaan, dan uit sociaal-hygiënisch oogpunt toelaatbaar is, schrijft het wetsontwerp voor dat, alvorens tot vaststelling, wijziging of intrekking van een op de assortimentsuitbreiding betrekking hebbende algemene maatregel van bestuur wordt overgegaan, naast de Sociaal-Economische Raad ook de Centrale Raad voor de Volksgezondheid wordt gehoord.

Voorts wordt gevraagd of het billijk is, dat iemand die een slijterij wil beginnen, moet voldoen aan eisen van vakbekwaamheid ook voor dranken, welke in het kader van het parallelisatiebeleid door allerlei detailhandelaren kunnen worden verkocht, zoals wijn door tabakswinkeliers en dergelijke.

De ondergetekenden mogen dienaangaande opmerken, dat de slijter moet worden beschouwd als de specialist op het gebied van alle alcoholhoudende dranken. Voor hem is kennis op dit gehele gebied nodig, en van hem mag deze kennis dan ook worden gevergd. Daarentegen geschiedt de verkoop van zwak-alcoholische drank buiten het slijtersbedrijf in de praktijk als nevenbestanddeel van een andere branche. Zo vormde deze verkoop tot 1961 een der onderdelen van de omschrijving van het

kruideniersbedrijf; mits men zich beperkte tot maximaal drie onderdelen, was hiervoor geen vestigingsvergunning vereist. Volgens het Vestigingsbesluit levensmiddelenbedrijven 1961 is wel een vergunning hiervoor nodig, doch kan voor het voeren van bepaalde assortimenten worden volstaan met eisen van kredietwaardigheid en handelskennis.

Naar het oordeel van de ondergetekende is hier geen onbillijkheid, doch moet het veeleer als een voordeel voor het slijtersbedrijf en de individuele ondernemers in deze branche worden beschouwd, dat zij als experts op dit gebied worden aangemerkt en behandeld.

De splitsing tussen tappen en slijten is ingevoerd in 1904, als een van de belangrijkste wijzigingen van de Drankwet van 1881. Dit is geschied, omdat het als een gevaar voor verleiding en voor in de hand werken van drinkgewoonten werd beschouwd, als men voor het kopen van sterke drank voor gebruik elders aangewezen was op tapperijen. Deze bepaling kon aanvankelijk niet bevredigend worden gehandhaafd, omdat ook in de grotere gemeenten weinig slijterijen bestonden. Daarom was in het wetsontwerp, dat tot de Drankwet 1931 heeft geleid, deze bepaling niet overgenomen. Zij is echter weer ingevoegd in de loop van de parlementaire behandeling, zowel om destijds relevante economische motieven als op sociaal-hygiënische gronden.

In het onderhavige wetsontwerp is een tussenstelsel gevolgd. De splitsing is alleen overgenomen, voor zover zij uit sociaal-hygiënisch oogpunt van belang werd geacht, namelijk ten aanzien van onderdelen van een inrichting; slechts het gelijktijdig bezigen van éénzelfde onderdeel van een inrichting voor verkoop voor verbruik ter plaatse en voor verkoop voor verbruik elders zal in het nieuwe stelsel verboden zijn.

Tenslotte is het niet uitgesloten, ontheffing van het bepaalde in artikel 11 te verlenen voor een banketbakkersbedrijf annex lunchroom, indien de verleidingskansen, zoals gesteld, minimaal zijn, en eventueel door beperkingen en voorschriften de sociaal-hygiënische strekking van de onderhavige regeling afdoende kan worden gewaarborgd.

Decentralisatie in het ontwerp

De ondergetekenden kunnen zich volledig verenigen met de vrij algemeen gehuldigde zienswijze, dat een afschaffing van het maximumstelsel niet vergezeld zal mogen gaan van vermindering van de bevoegdheden der gemeenten om regelingen tot aanvulling en uitvoering te stellen.

Naar de mening van de ondergetekenden is de formulering van artikel 59 niet te ruim en maakt zij het de gemeenten zeker niet onmogelijk allerlei niet in het wetsontwerp genoemde regelingen, veelal verband houdende met openbare orde en zedelijkheid, te treffen. Met name zullen de gemeentelijke verordeningen betreffende het sluiten der gordijnen, het toelaten van muziek maken of kaartspelen of het bepalen van sluitingstijden — voorbeelden in het voorlopig verslag genoemd — geenszins in gevaar komen. De hier bedoelde verordeningen betreffen immers geen „onderwerpen“ in de zin van artikel 59, welke in de onderhavige wet zijn geregeld.

Naar aanleiding van de opmerking van vele leden, die menen, dat de betekenis van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie onvoldoende tot haar recht komt, omdat de bedrijfslichamen slechts op indirecte wijze worden ingeschakeld, geven de ondergetekenden als hun oordeel te kennen, dat de advisering over alle essentiële algemene maatregelen van bestuur weliswaar een indirecte wijze van inschakeling vormt — die overigens in de wetgeving op andere terreinen reeds gebruikelijk is — doch de bedrijfslichamen hier ter bewaking van het algemene bedrijfsbelang toch wettelijk een taak verkrijgen, waarvan de betekenis niet mag worden onderschat.

In de tweede plaats worden deze lichamen thans voor de eerste maal in contact gebracht met de territoriale publiekrechtelijke organen, ter advisering over mogelijke aantasting van de concrete belangen van hun bedrijfsgenoten, welke zij dienen te behartigen vanuit het algemene bedrijfsbelang.

In de derde plaats wordt hun op hetzelfde vlak zelfs een zeer

directe taak toebedeeld, doordat zij tegen de beslissingen van Gedeputeerde Staten beroep bij de Kroon kunnen instellen.

De ondergetekenden achten deze functies ten behoeve van algemeen en individueel bedrijfsbelang van meer betekenis dan de beoordeling of voldaan wordt aan de eisen van kredietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid. In het door het wetsontwerp op dit punt aan de Vestigingswet Bedrijven 1954 ontleende stelsel vereist deze behandeling, voor wat de handelskennis en vakbekwaamheid betreft, geen bijzondere kennis van de betrokken bedrijfstak, daar zij er slechts op neerkomt te controleren, of de betrokkene in het bezit is van de vereiste diploma's of verklaringen. Alleen ten aanzien van de kredietwaardigheid zou deze beoordeling een zelfstandiger betekenis kunnen hebben, ofschoon het ook denkbaar is, dat, zo men in dit verband enige taak door de bedrijfslichamen zou willen laten vervullen, deze zich zou kunnen beperken tot het verstrekken van algemene gegevens over de kredietwaardigheid in een bepaalde branche en bij bepaalde soorten ondernemingen; deze gegevens zouden aan de Kamers van Koophandel dienen te worden verstrekt.

De inschakeling van de Kamers van Koophandel en Fabrieken, die als regionaal orgaan het best een onderzoek ter plaatse kunnen instellen, niet alleen ten aanzien van de verlening, maar ook met betrekking tot het vervallen of de intrekking van vergunningen, achten de ondergetekenden onmisbaar. Het is de bedoeling zulks te regelen in een uitvoeringsbesluit op basis van artikel 58.

De suggestie van deze leden om ten aanzien van de onderscheidene aspecten van één vergunning door verschillende lichamen te laten beslissen, en derhalve ten aanzien van één vergunning ook verschillende beroepsmogelijkheden te introduceren, achten de ondergetekenden niet voor een doelmatige realisering vatbaar. Indien de wenselijkheid zou blijken, dat de bedrijfslichamen op de hoogte worden gesteld van bepaalde beslissingen, is het op grond van meergenoemd artikel 58 mogelijk daartoe een regeling te treffen, zodat de uitvoering niet buiten de gezichtskring van de bedrijfslichamen behoeft te blijven.

De leden, wier opmerkingen zoëven zijn beantwoord, hebben voorts voorgesteld in artikel 45 voor te schrijven, dat de gemeenten hun verordeningen ex artikelen 6 en 18 in ieder geval aan de betrokken bedrijfslichamen hebben toe te zenden, ten einde deze lichamen tijdig in de gelegenheid te stellen aan Gedeputeerde Staten ongevraagd advies betreffende de inhoud daarvan uit te brengen.

De ondergetekenden achten een aanvulling van die aard overbodig, omdat aan de betrokken lichamen reeds ampel gelegenheid wordt geboden, van hun inzichten te doen blijken. In de eerste plaats zijn Gedeputeerde Staten verplicht, onder meer aan bedoelde lichamen advies te vragen. In de tweede plaats zijn er voorzieningen opgenomen om hun gelegenheid te geven beroep in te stellen bij de Kroon: hiertoe dienen Gedeputeerde Staten onder meer aan deze lichamen mededeling te doen van de genomen beslissing of van het niet tijdig genomen hebben van een beslissing. Eerst indien in beroep is beslist, of indien na die mededeling dertig dagen zijn verstreken zonder dat beroep is ingesteld, wordt de goedkeuring onherroepelijk. Uiteraard behoren in de hier ontwikkelde gedachten-gang de betrokken verordeningen niet in werking te kunnen treden alvorens hun goedkeuring onherroepelijk is geworden. Daartoe strekkende bepalingen ontbraken tot dusverre in het wetsontwerp. De ondergetekenden hebben thans in deze lacune voorzien door bij de nota van wijzigingen, welke bij deze memorie is gevoegd, de laatste leden van de artikelen 6 en 18, alsmede van artikel 22, waarvoor hetzelfde geldt, in de zoëven bedoelde zin aan te vullen.

Naar aanleiding van de vraag van vele andere leden, waarom de inrichtingseisen niet worden opgenomen in de verordeningen van publiekrechtelijke organen, wijzen de ondergetekenden erop, dat deze eisen primair worden gesteld in het belang van de sociale hygiëne, hoewel ook de bedrijfseconomische en volkshuisvestingsaspecten niet mogen worden verwaarloosd. Deze verschillende aspecten komen tot uitdrukking in de ad-

visering door zowel de Centrale Raad voor de Volksgezondheid als de bedrijfslichamen, en het doen van de voordracht mede door de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Ook bij de procedure ten aanzien van de nadere inrichtingseisen, die de gemeenten kunnen stellen, komen deze verschillende aspecten tot uitdrukking.

In beide gevallen verkrijgen de bedrijfslichamen belangrijke invloed op de te stellen eisen, maar zou het te ver gaan, het stellen hiervan aan deze organen over te laten.

Dit laatste geldt a fortiori voor de zedelijkheidseisen.

Verscheidene leden — verklarende in beginsel akkoord te kunnen gaan met de decentraliserende strekking van het wetsontwerp, die ertoe leidt dat aan de gemeentebesturen ruime bevoegdheden worden toegekend — wijzen in dit verband op de gevaren van ongelijke rechtsbedeling en „détournement de pouvoir”. De ondergetekenden zouden hieromtrent enerzijds willen opmerken, dat vooral het eerstgenoemde bezwaar overal waar decentralisatie wordt nagestreefd in zekere mate aanwezig is, anderzijds, dat men ervan uit moet gaan dat organen, die als uitloeijsel van de decentralisatiegedachte bepaalde bevoegdheden en taken krijgen toegewezen, deze op juiste wijze zullen vervullen. Overigens bevat het wetsontwerp een stelsel van voorzieningen, waarmee de gesignaleerde gevaren, mochten zij zich in de praktijk voordoen, kunnen worden gekeerd; te denken is met name aan de in paragraaf 7 van het ontwerp neergelegde regelen omtrent goedkeuring en beroep. Uiteraard mag hierbij, voor wat de verordenende bevoegdheid der gemeentebesturen betreft, ook niet uit het oog worden verloren dat een ontwerp-verordening behandeld wordt in een openbare vergadering van de gemeenteraad, zodat in het bijzonder op een vermeend „détournement de pouvoir” in een vroegtijdig stadium de aandacht kan worden gevestigd.

Europese aspecten

In de memorie van toelichting is niet expressis verbis aandacht geschonken aan de ontwikkeling van de Europese Economische Gemeenschap, omdat zowel de te stellen eisen als de bijzondere bepalingen in wezen een continuïteit vormen van de bestaande situatie. Hoogstens had kunnen worden gesteld, dat het bestaande maximumstelsel, door het complex van de daarmee samenhangende regelingen en feitelijke implicaties, in de praktijk discriminatoir voor buitenlandse ondernemingen zou kunnen werken. Aangezien hieromtrent verschil van mening mogelijk is, hebben de ondergetekenden gemeend, dit niet als argumenten voor opheffing van het maximumstelsel te moeten hanteren.

Wat de vestigingseisen betreft, hebben de ondergetekenden nimmer bezwaar gemaakt tegen de aanwijzing van gelijkwaardige buitenlandse diploma's, terwijl zij ook met een redelijke ervaring rekening willen houden.

Voor het overige verwachten de ondergetekenden niet, althans niet binnen afzienbare tijd, dat de nieuwe Nederlandse wetgeving als een hinderpaal voor de harmonisatie zal worden beschouwd en op die grond zou moeten worden herzien; dat zij te dezen een groter hinderpaal dan de bestaande wetgeving zou kunnen vormen, achten de ondergetekenden uitgesloten.

II. Artikelen

§ 1. Begripsbepalingen

Artikel 1, lid 1. Bedrijf, onderneming, ondernemer: naar de mening van de ondergetekenden behoeven de begrippen „bedrijf”, „onderneming” en „ondernemer” geen nadere omschrijving. Dergelijke omschrijvingen komen evenmin in de Vestigingswet Bedrijven 1954 voor. Volledigheidshalve zij eraan herinnerd, dat in recente wetten op economisch gebied de term „bedrijf” is gebezigd in de betekenis van „bedrijvigheid”; het onderhavige wetsontwerp volgt dezelfde weg.

Beheerder en bedrijfsleider: huns inziens bestaat er geen gevaar, dat door de invoering van de begrippen „beheerder” en „bedrijfsleider” het verwerpelijke instituut der „vervanging”

toch weer zal ontstaan. De omschrijving van bedoelde begrippen is een zuiver feitelijke: hij, die algemene leiding geeft, is bedrijfsleider; hij, die onmiddellijke leiding geeft, is beheerder. Uitsluitend uit de feitelijke gedragingen van de betrokkenen zal dus kunnen worden afgeleid, of zij al dan niet bedrijfsleider of beheerder zijn.

In de bestaande Drankwet is de situatie anders. Deze staat de vergunninghouder toe, de uitoefening van het bedrijf aan een ander over te laten, mits de bedrijfsuitoefening op naam en voor rekening van de vergunninghouder blijft geschieden. Aldus wordt de mogelijkheid afgesneden, om uitsluitend aan de hand van feitelijke gedragingen na te gaan, of de wet in acht wordt genomen. De eis, dat de vervanger het bedrijf op naam en voor rekening van de vergunninghouder moet uitoefenen kan immers — zoals inderdaad ook is geschied — met behulp van juridische constructies worden omzeild.

Bovendien komt de voornaamste aanleiding tot deze wetsontduiking door de afschaffing van het maximumstelsel te vervallen.

Wijn: het is de ondergetekenden niet gebleken, dat hier te lande aan wijn Nederlandse spiritus wordt toegevoegd in plaats van het in het land van herkomst toe te voegen wijndistillaat. Door toevoeging van wijndistillaat of spiritus in Nederland zou overigens op grond van het Wijnbesluit (Warenwet) de aanduiding „wijn” niet meer mogen worden gebezigd.

De genoemde alcoholpercentages voor port en sherry zijn niet toe te schrijven aan bijzondere bewerkingen; zij zijn integendeel verplicht ingevolge meergenoemd Wijnbesluit, of houden verband met hogere percentages, welke in het land van oorsprong bij uitvoer worden voorgeschreven. Van vermouth komen van oudsher verschillende soorten voor, waarvan de percentages zowel boven als beneden de 15 pct. liggen. Voorts wordt de drank St. Raphaël niet verkocht met een aanduiding van 22 pct. maar van 18 pct.

De ondergetekenden wijzen er ten slotte op, dat wijn, waarvan niet in het land van herkomst maar in Nederland het alcoholgehalte zou worden verhoogd op de door de commissie aangeduide wijze, niet valt onder de begripsomschrijving van „wijn” in artikel 1, en mitsdien, voor zover dit gehalte 15 pct. of meer bedraagt, als sterke drank in de zin van dit wetsontwerp moet worden beschouwd, zodat uit dit oogpunt het vervallen der woorden „met uitzondering van wijn” in de definitie van sterke drank geen betekenis zou hebben.

Alcoholhoudende drank: het heeft naar de mening van de ondergetekenden inderdaad zin naast het begrip „alcoholhoudende drank” het begrip „zwak-alcoholische drank” te handhaven. Laatstbedoeld begrip komt voor in de artikelen 3, derde lid, 15, 23, zevende lid, 38, eerste en tweede lid, 79, tweede lid, en 80 van het wetsontwerp. De ondergetekenden achten het ongewenst in deze bepalingen de omschrijving „zwak-alcoholische drank” te vervangen door een veel uitvoeriger omschrijving.

§ 2. Algemene bepalingen

Artikel 3, lid 1, onder a. Naar aanleiding van hetgeen door talrijke leden wordt opgemerkt, mogen de ondergetekenden voorstellen, dat de reikwijdte van deze bepaling geenszins van de inhoud van de krachtens het tweede lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur afhankelijk is. Zij staat reeds volledig vast op grond van de in de wet zelf gegeven omschrijving: de bepaling handelt over elk bedrijf, „tot welks uitoefening behoort het bedrijfsmatig verstrekken van alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse”. Bedoelde bedrijfsmatige verstrekking vindt slechts plaats in het kader van de „horeca” (in de zin van het spraakgebruik). Door in het uitgangspunt der omschrijving van „horecabedrijf” (in plaats van „bedrijf” zonder meer) te spreken, introduceert de bepaling dan ook geen enkel element, dat een beperkende strekking zou hebben of enige nadere definiëring zou behoeven.

Uit het bovenstaande moge tevens blijken, dat ook de „grens” tussen het door onderdeel a en het door onderdeel c

bestreken terrein in de wet zelf vastligt en dat de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het tweede lid, daarop geen invloed kan uitoefenen. Deze maatregel zal er slechts toe strekken om, in verband met de wenselijkheid van het stellen van gedifferentieerde eisen binnen het door onderdeel a bestreken terrein, de nadere indeling van de onder a vallende activiteiten te regelen. De daartoe aan te wijzen en te omschrijven afzonderlijke „horeca-bedrijven” zullen uiteraard tezamen hetzelfde terrein bestrijken, dat reeds in de wet zelf, bij artikel 3, eerste lid, onder a, is afgebakend.

Een belangrijk bestanddeel van de wettelijke omschrijving is het begrip „bedrijfsmatig”. Overeenkomstig de praktijk bij de toepassing van de Vestigingswet Bedrijven 1954 moeten met name alle verrichtingen, waarmede de betrokkene deelneemt aan het economisch verkeer, als bedrijfsmatig worden beschouwd. De vraag, op welke prestaties de maatschappelijke activiteit van de betrokkene in het bijzonder „gericht” is, speelt hierbij geen rol. Opgemerkt zij, dat de opzet der bedrijfsomschrijvingen in de wetten en besluiten, houdende instelling van bedrijfslichamen, van een afwijkende gedachte uitgaat (doch dienovereenkomstig ook een andere woordkeus bezigt); voor de organisatie van het bedrijfsleven komt het in de eerste plaats op het „functionele” gezichtspunt aan, hetgeen meebrengt, dat de „gerichtheid” van het bedrijf daarbij wel de doorslag moet geven.

Zoals in het voorlopig verslag terecht wordt opgemerkt valt het onderscheid „bedrijfsmatig” of „niet-bedrijfsmatig” evenmin samen met de vraag of een inrichting „open” of „besloten” is. Wel kan worden gesteld dat b.v. een besloten kantine, die in eigen beheer geëxploiteerd wordt, niet onder artikel 3, eerste lid, onder a, valt. Indien echter, met behoud van het besloten karakter, de kantine door een pachter wordt gedreven, is er sprake van bedrijfsmatigheid, waardoor de bepaling wel van toepassing is. Omgekeerd moet worden gesteld dat, ook indien de exploitatie niet is uitbesteed en dus in eigen beheer geschiedt, artikel 3, eerste lid, onder a, van toepassing zal zijn, ingeval de kantine voor derden is opengesteld.

Overeenkomstige maatstaven moeten worden aangelegd bij de beoordeling, of de exploitatie van een buffet bij een sportveld, een recreatiezaal, een kampeercentrum enz. al dan niet aan het regime van het eerste lid, onder a, is onderworpen.

Met betrekking tot de positie van de vakantiebestedingsbedrijven moge worden opgemerkt dat, indien op een dergelijk bedrijf de bepalingen van het eerste lid van artikel 3 van toepassing zijn, dit geenszins betekent dat het daardoor geheel is onttrokken aan het regime van de geldende of nog uit te vaardigen gemeentelijke verordeningen. Te dezer zake zij verwezen naar de beschouwingen, in deze memorie van antwoord gegeven naar aanleiding van de opmerkingen in het voorlopig verslag omtrent de decentralisatie in het wetsontwerp en omtrent artikel 59.

Verder zij er nog op gewezen — zulks naar aanleiding van het slot van dit onderdeel van het voorlopig verslag — dat bij een gemeentelijke verordening op grond van artikel 18, eerste lid, onder b, voor de hierboven besproken inrichtingen een voorziening kan worden getroffen in de zin van het huidige Verlof A.

Lid 2. Verscheidene leden zouden de definitie van het horecabedrijf in de wet willen opnemen, zo nodig aan te vullen bij algemene maatregel van bestuur.

Deze opmerking geeft de ondergetekenden aanleiding allereerst te verwijzen naar hetgeen zij hierboven, in de eerste twee alinea's onder het hoofd „Artikel 3, lid 1, onder a” hebben betoogd. Uit dat betoog moge zijn gebleken, dat aan een definitie van het begrip „horecabedrijf” ter omschrijving van het door het eerste lid, onder a, bestreken terrein geen behoefte bestaat. De omvang van de werkingssfeer van die bepaling ligt reeds in de wet zelf vast. De taak van de in het tweede lid bedoelde algemene maatregel van bestuur is een andere, nl. slechts een nadere indeling van het in het eerste lid, onder a, reeds afgebakende terrein. Het lijkt de ondergetekenden nuttig in dit verband op te merken, dat, anders dan het slijtersbedrijf, de z.g.

„horeca“-bedrijvigheid in de praktijk een veelheid van schakeringen vertoont. Als het thans in het Vestigingsbesluit horeca-bedrijven 1958 neergelegde stelsel wordt gevolgd, zullen reeds twee verschillende bedrijfstypen naast elkaar moet worden aangewezen.

Hoewel deze indeling tot dusverre over het algemeen goed heeft voldaan, is het niet uitgesloten, dat, mede naar aanleiding van daartoe reeds geuite wensen, tot een gewijzigde branche-indeling zal worden overgegaan. Anderzijds is het waarschijnlijk, dat, nu de Drank- en Horecawet niet betrekking zal hebben op die Horeca-sectoren, waarvan de bedrijvigheid geen verstrekingen van alcoholhoudende drank omvat, alsnog uit het bedrijfsleven verzoeken zullen inkomen om ten aanzien van deze sectoren, na de inwerkingtreding van de onderhavige wet, afzonderlijk toepassing te geven aan de Vestigingswet Bedrijven 1954. Het ligt in de bedoeling te zijner tijd ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur op grond van de onderhavige wet en op grond van de Vestigingswet Bedrijven 1954 gelijktijdig aan de Sociaal-Economische Raad om advies voor te leggen.

Atgezien hiervan dient nog te worden bedacht, dat de verdere ontwikkeling van het bedrijfsleven zeer wel aanleiding zou kunnen geven de indeling van de onder artikel 3, eerste lid, onder *a*, van de onderhavige wet vallende horeca-bedrijven later te wijzigen. Ook in verband hiermede ligt het naar de mening van de ondergetekenden alleszins voor de hand bedoelde indeling aan een algemene maatregel van bestuur over te laten. Deze opzet maakt het mogelijk het wettelijk bestel naar gelang van de behoefte, en zonder dat de rechtszekerheid op enigerlei wijze in gevaar komt, na overleg met het bedrijfsleven met de nodige soepelheid aan te passen aan de evoluerende eisen van de praktijk.

Lid 3. De in dit lid vervatte omschrijving van het begrip „slijtersbedrijf“ brengt mede, dat een ieder, die bedrijfsmatig aan particulieren sterke drank voor gebruik elders dan ter plaatse verstrekt, daartoe op grond van het eerste lid, onder *b*, in het bezit moet zijn van een vergunning. Een „grossier“, die mede aan particulieren levert, oefent in zoverre het slijtersbedrijf uit en heeft daartoe een vergunning nodig. Dit volgt rechtstreeks uit de gegeven omschrijving. Een opsomming, daarnaast, van de categorieën afnemers, aan wie hij zonder vergunning mag leveren, is, in het licht van het bovenstaande, overbodig.

Vele leden stellen voorts de vraag, of het evenwicht in de parallelisatie-mogelijkheden niet verstoord zal worden, indien in het slijtersbedrijf glaswerk zou worden verkocht, terwijl in winkels voor huishoudelijke artikelen geen alcoholhoudende drank verkocht mag worden.

De ondergetekenden mogen er de aandacht op vestigen, dat in winkels voor huishoudelijke artikelen wel zwak-alcoholische drank mag worden verkocht. Dat hiervan geen gebruik wordt gemaakt, wijst reeds in de richting, dat een zodanige parallelisatie voor die bedrijfstak voorshands niet rationeel is.

De behoefte aan branche-verbreding is in sommige bedrijfstakken niet aanwezig, bij andere wel, doch in uiteenlopende richtingen. Daarom moet niet worden gestreefd naar het wederzijds openstellen van dezelfde mogelijkheden, hetgeen met de term „evenwicht in parallelisatie-mogelijkheden“ kennelijk wordt bedoeld, maar naar het openstellen van die mogelijkheden, welke voor de verschillende bedrijfstakken in de lijn der ontwikkeling liggen. Voor de huishoudelijke branche zijn bij de toepassing van de Vestigingswet Bedrijven 1954 andere parallelisatie-mogelijkheden in voorbereiding.

Welk evenwicht op de duur wordt bereikt, hangt minder af van de wettelijk openstaande mogelijkheden dan van de intensiteit, waarmede deze worden benut.

Artikel 5. De door vele leden naar aanleiding van dit artikel gestelde vragen mogen de ondergetekenden als volgt beantwoorden.

Het is naar de mening van de ondergetekenden niet nodig, de bij en krachtens artikel 5 gestelde eisen ook te doen gelden voor de ondernemers. Zodra een ondernemer zich in die mate

met de leiding van de onderneming gaat bemoeien, dat zijn invloed op de uitoefening van het bedrijf in de tot de onderneming behorende inrichtingen duidelijk merkbaar is, treedt hij immers tevens als bedrijfsleider op en dient hij als zodanig aan bedoelde eisen te voldoen. Ten aanzien van een rechtspersoon zou het trouwens zelfs niet mogelijk zijn deze eisen te stellen; het wel stellen daarvan voor natuurlijke personen ware derhalve, afgezien van de zoëven betoogde overbodigheid, ook ongewenst vanwege de discrepantie tussen natuurlijke en rechtspersonen, welke hiervan het gevolg zou zijn.

De ondergetekenden zien geen aanleiding, artikel 26, tweede lid, imperatief te stellen en aldus af te wijken van de thans op dit punt in de bestaande Drankwet vervatte regeling.

Naar de mening van de ondergetekenden is concubinaat slechts dan als slecht levensgedrag in de zin van artikel 5, tweede lid, onder *b*, van het wetsontwerp aan te merken, indien bijkomende omstandigheden daartoe aanleiding geven.

De leeftijdsgrens van 25 jaren wordt niet gesteld, omdat deze op zichzelf een bijzondere waarborg zou scheppen voor een verantwoorde verstreking van gedistilleerd. Zij wordt gesteld omdat, wanneer aan deze eis wordt voldaan, eerder kan worden aangenomen, dat, indien in een inrichting moeilijkheden ontstaan, daaraan met enig overwicht het hoofd kan worden geboden. De ondergetekenden achten het derhalve gewenst deze grens te handhaven.

Naar de mening van de ondergetekenden dient een vergunning niet te kunnen worden geweigerd of ingetrokken op grond van het feit, dat de persoonlijke eigenschappen van een bedrijfsleider of beheerder hem minder geschikt doen zijn voor dit beroep. Het komt hun voor, dat het hanteren van een zó vaag criterium tot een te grote rechtsonzekerheid zou leiden.

De zin van het horen (vierde lid) van de betrokken bedrijfslichamen over vaststelling, wijziging of intrekking van een algemene maatregel van bestuur betreffende eisen van zedelijk gedrag van bedrijfsleiders en beheerders, is tweeledig.

In de eerste plaats verdient het naar het oordeel van de ondergetekende uit het algemeen oogpunt van gezonde verhoudingen bij de samenwerking met het bedrijfsleven, in het bijzonder, indien dit publiekrechtelijk is georganiseerd, aanbeveling eisen met betrekking tot dit bedrijfsleven niet te stellen dan nadat hiermede overleg is gepleegd. Voorts kan de kennis van de bedrijfsverhoudingen ook van reële betekenis zijn voor de concrete inhoud en vormgeving van deze eisen.

Naar aanleiding van de beschouwingen, welke verscheidene leden vervolgens ten aanzien van artikel 5 geven, mogen de ondergetekenden het volgende opmerken.

Zij hebben in de door deze leden aangeduide passage van de memorie van toelichting erop gewezen, dat de bestaande Drankwet geen moraliteitseisen stelt voor het verlenen van sociëteitsvergunningen en het verlenen van vergunningen aan rechtspersonen. Volgens het wetsontwerp zal ook in deze gevallen aan de gestelde moraliteitseisen moeten worden voldaan. Dit is inderdaad een aanmerkelijke verscherping van de te dien aanzien in de bestaande Drankwet geldende regeling.

Het zal duidelijk zijn, dat met deze uitspraak geenszins is beoogd het voornemen te kennen te geven, de thans geldende moraliteitseisen zelf aanmerkelijk te verscherpen. Een dergelijke verscherping ligt ook niet in de bedoeling.

Wat onder „slecht levensgedrag“ is te verstaan, zal voor zover dat mogelijk en nodig is, in de algemene maatregel van bestuur worden geconcretiseerd. Uiteraard zal een vergunning op grond van het slecht levensgedrag van een betrokkene slechts dan kunnen worden geweigerd of ingetrokken, indien het feit, dat tot het weigeren of intrekken van de vergunning op deze grond aanleiding geeft, vaststaat. In dit verband mogen de ondergetekenden wijzen op artikel 28, derde lid, en 31, vierde lid, van het wetsontwerp, volgens welke bepalingen het besluit tot weigering onderscheidenlijk tot intrekking van een vergunning met redenen omkleed dient te zijn. Dit is met name daarom van belang, omdat volgens het eerste lid van artikel 49 van het wetsontwerp tegen een besluit tot weigering of intrekking van een vergunning beroep kan worden ingesteld bij Gedeputeerde Staten.

Evenals ten aanzien van concubinaat zijn de ondergetekenden ten aanzien van echtscheiding van oordeel, dat dit feit op zich zelf niet als slecht levensgedrag in de zin van het wetsontwerp kan worden aangemerkt, en dat dit feit eerst als zodanig kan worden aangemerkt, indien bijkomende omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Voor wat betreft de moraliteitseisen, te stellen aan echtgenoten en kinderen van bedrijfsleiders en beheerders, alsmede de leeftijdsgrens van 25 jaren mogen de ondergetekenden verwijzen naar het antwoord, dat zij ook naar aanleiding van artikel 5 op deze punten aan vele leden hebben gegeven. Ten aanzien van genoemde leeftijdsgrens merkten zij nog op, niet te kunnen inzien, dat het stellen van deze grens staatsrechtelijk onjuist zou zijn.

Artikel 6. Zoals de ondergetekenden in de memorie van toelichting (blz. 19, linkerkolom, onder E) reeds hebben gesteld, dient bij verscherping van de inrichtingseisen een overgangsregeling te worden getroffen. De duur van de daarbij te stellen overgangstermijn zal afhangen van de mate, waarin de inrichtingseisen worden verscherpt.

Lid 3. Ook naar de mening van de ondergetekenden zullen de eisen, die door de gemeenten krachtens dit lid worden gesteld, het kader van deze wet niet te buiten mogen gaan. Het komt de ondergetekenden echter voor, dat het daartoe niet nodig is het woord „andere” te vervangen door „nadere”. Het onderwerp der gemeentelijke bevoegdheid wordt in dit artikel reeds thans voldoende begrensd enerzijds door de aanduiding van de materie (inrichtingseisen), anderzijds door de verwijzing naar het in het vorige lid vermelde „belang der sociale hygiëne”. Het ligt daarentegen niet in de bedoeling de bevoegdheid der gemeenten ook in diër voege te beperken, dat zij uitsluitend aanvullende eisen zouden mogen stellen op technische punten, die reeds in de algemene maatregel van bestuur regeling hebben gevonden. De nevenstelling „verder gaande, alsmede andere eisen” beoogt zulks tot uitdrukking te brengen.

Lid 5. De ondergetekenden mogen erop wijzen, dat het wetsontwerp onder de waarborgen, waarmee het de totstandkoming van gemeentelijke verordeningen ex artikelen 6, 18 en 22, vijfde lid, heeft omringd, bij artikel 46, eerste lid, ook aan het horen van de inspecteur van de volksgezondheid reeds een plaats heeft ingeruimd.

Artikel 7, lid 1. In beginsel is het ook in het stelsel der huidige Drankwet mogelijk voor een kantine een verlot A of zelfs een vergunning te verkrijgen. Voor zover de kantine een niet-bedrijfsmatig karakter draagt, behoeft daartoe ook thans niet te worden voldaan aan eisen van kredietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid, die de Drankwet in het geheel niet kent en die krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1954 slechts voor bedrijfsmatige activiteiten kunnen worden gesteld. De ondergetekenden zien geen aanleiding in deze opzet verandering te brengen. Zij mogen er echter op wijzen, dat, indien een kantine wordt verpacht of tegen betaling voor vergaderingen en partijen beschikbaar wordt gesteld, daarmee de figuur van een bedrijfsmatig geëxploiteerde kantine ontstaat, in welk geval in beginsel aan de hierboven genoemde eisen wel moet worden voldaan.

Artikel 9. Onder *b* worden bedoeld openbare en niet-openbare middelen van vervoer. Hoewel het anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank in middelen van vervoer veelal in openbare middelen van vervoer zal plaatsvinden, is het niet uitgesloten, dat dit verstrekken geschiedt in niet-openbare middelen van vervoer. Te denken is hierbij bij voorbeeld aan het geval, dat een binnenschip voor personenvervoer, waarop zich een door de eigenaar van het schip of een pachter geëxploiteerd buffet bevindt, krachtens een met een vereniging gesloten overeenkomst uitsluitend leden van die vereniging vervoert. Een overeenkomstige situatie laat zich denken ten aanzien van een autobus.

De ondergetekenden hebben in de memorie van toelichting (blz. 23) reeds als hun mening te kennen gegeven, dat de verkeersveiligheid niet voldoende kan worden gediend door ten aanzien van middelen van vervoer uitsluitend het anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan banden te leggen, daarmee het om niet verstrekken van alcoholhoudende drank en het gebruiken daarvan ongeregeld latend. Hieruit trokken de ondergetekenden de conclusie, dat een regeling van deze materie niet op deze wet moet worden gebaseerd. Deze conclusie geldt zowel ten aanzien van openbare als niet-openbare vervoermiddelen.

§ 3. Bijzondere bepalingen

Artikel 10. De stelling dat het ingevolge dit artikel in de toekomst niet meer mogelijk zal zijn in één inrichting de combinatie van tappen en slijten uit te oefenen is niet geheel juist; het verbod geldt slechts voor het gecombineerd tappen en slijten binnen één onderdeel van een inrichting. In een inrichting kan wel tegelijk worden getapt en gesleten, indien dit maar niet in één lokaal plaatsvindt. De betekenis van de verbodsbepaling, en het aantal daardoor bestreken gevallen, is derhalve aanzienlijk minder dan in het voorlopig verslag verondersteld; aan een algemene ontheffing met betrekking tot de kleinere gemeenten zal dan ook geen behoefte bestaan.

Artikel 14. Het geven van een aanwijzing betreffende alcoholpercentage bij verkoop zowel van zwak-alcoholische als van sterke drank behoort naar de mening van de ondergetekenden tot de normale service, welke bij het verstrekken van drank aan het publiek dient te worden geboden. Voor de veronderstelling, dat de vraag naar sterke drank met het hoogste alcoholpercentage zal toenemen, omdat daarmee de beste kwaliteit zou worden verkregen, zijn naar de mening van ondergetekenden onvoldoende indicaties aanwezig. Het is immers algemeen bekend te achten, dat de kwaliteit van de drank behalve van het alcoholpercentage van vele andere factoren afhankelijk is. Bovendien kunnen de kopers van drank van hun leveranciers, gezien de aan dezen gestelde eisen van vakbekwaamheid, ter zake de nodige deskundige voorlichting ontvangen.

Artikel 15. Bij het opstellen van het wetsontwerp is onder meer van de gedachte uitgegaan, dat het „venten” met alcoholhoudende drank niet mogelijk moet zijn. Deze gedachte komt ook in het verbod, gesteld in het onderhavige artikel, tot uiting. Zoals in het voorlopig verslag reeds wordt opgemerkt kent artikel 37 van het wetsontwerp de mogelijkheid, van dit verbod ontheffing te verlenen. Deze voorziening is mede opgenomen om gevestigde belangen te kunnen eerbiedigen.

Artikel 16, lid 1. Aan de wens dit artikel aan te vullen met een bepaling, die het de gemeenten mogelijk maakt zo nodig, ter handhaving van openbare orde en zedelijkheid, de in dit lid gestelde leeftijdsgrens voor inrichtingen van een bepaalde aard te verhogen, is voldaan bij de aan deze memorie toegevoegde nota van wijzigingen.

Lid 3 en 4. Aan de wens om voor: „een meerderjarige” te lezen: „een voor hem verantwoordelijke meerderjarige” menen de ondergetekenden niet tegemoet te moeten komen. In de praktijk zal het veelal zeer moeilijk zijn vast te stellen of een meerderjarige bezoeker in enigerlei vorm voor een minderjarige verantwoordelijk is. Het opnemen van dit element in de onderhavige verbodsbepalingen zou daarom voor de ondernemingen een te zware last betekenen.

Lid 4. Dit lid opent de mogelijkheid voor de lagere overheid te bepalen, dat in horeca-ondernemingen personen beneden een bepaalde leeftijd niet zonder geleide mogen worden toegelaten.

De bepaling is zo geredigeerd, dat rekening kan worden gehouden met plaatselijke omstandigheden, aard van de ondernemingen en dergelijke. Verwacht mag worden dat de gemeen-

ten alleen beperkende bepalingen stellen, indien en voor zover zulks nodig is.

Lid 4 en 5. De ondergetekenden blijven bij hun opvatting dat te dezen slechts plaats is voor een regeling, die rekening houdt met de plaatselijke omstandigheden. Zij hebben het vertrouwen, dat de gemeentebesturen en eventueel de colleges van gedeputeerde staten de nodige regelingen zullen treffen.

Artikel 17. Zoals de ondergetekenden in de memorie van toelichting reeds hebben medegedeeld, hebben zij het treffen van de door vele leden bepleite voorziening met betrekking tot de verkeersveiligheid overwogen, doch na rijp beraad daarvan afgezien.

Een dergelijke voorziening leidt namelijk tot een te grote mate van rechtsonzekerheid. Het gebruik van een geringe hoeveelheid alcoholhoudende drank kan immers reeds leiden tot een overtreding van de Wegverkeerswet, zodat bij iedere verstrekking van alcoholhoudende drank bestraffing op grond van een dergelijk voorschrift tot de mogelijkheden behoort. Men verkeert immers geheel in het onzekere, in welke gevallen men wel en in welke gevallen men niet tegengeworpen zal krijgen, dat men de overtreding van de Wegverkeerswet als gevolg van het verstrekken van alcoholhoudende drank redelijkerwijs had moeten vermoeden.

Zoals de ondergetekenden eveneens in de memorie van toelichting te kennen gaven, achten zij te meer reden voor het achterwege laten van een dergelijk voorschrift aanwezig, nu naar hun mening de verkeersveiligheid doeltreffender kan worden gediend door in het kader van de verkeerswetgeving de nodige voorschriften vast te stellen.

Artikel 18. De ondergetekenden erkennen, dat dit artikel aan de gemeenten een ver gaande bevoegdheid geeft. Zij zijn echter van mening, dat aan zodanige bevoegdheden onder omstandigheid behoefte kan bestaan. Zij mogen in dit verband verwijzen naar hetgeen zij in de memorie van toelichting bij dit artikel hebben betoogd.

Reeds in de memorie van toelichting hebben de ondergetekenden te kennen gegeven ervan bewust te zijn, dat hierbij grote belangen van het bedrijfsleven op het spel staan. Zij zijn echter van mening, dat dank zij de waarborgen, waarmee in de ontworpen regeling de totstandkoming van verordeningen ex artikel 18 wordt omringd, met deze belangen in voldoende mate rekening kan worden gehouden. Zoals in het voorlopig verslag terecht wordt geconstateerd, dient, alvorens zodanige verordening wordt vastgesteld, de Kamer van Koophandel en Fabrieken te worden gehoord, terwijl voorts de verordening aan de goedkeuring van gedeputeerde staten is onderworpen. De ondergetekenden mogen hieraan toevoegen, dat gedeputeerde staten, alvorens te beslissen, onder meer de betrokken bedrijfslichamen zullen hebben te horen, terwijl bovendien tegen de beslissing van gedeputeerde staten onder andere door die bedrijfslichamen beroep kan worden ingesteld bij de Kroon. Deze omvangrijke procedure zal ten volle gelegenheid bieden alle in het geding zijnde belangen zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.

Naar de mening van de ondergetekenden is het bepaald niet zo, dat dit artikel in het wetsontwerp een „corpus alienum” vormt en dat het met name aan de gemeenten de mogelijkheid zou bieden een maximumstelsel (bijvoorbeeld in de vorm van „wijkmaxima”) opnieuw te introduceren. Krachtens dit artikel kunnen maatregelen worden getroffen, hetzij voor de gehele gemeente, hetzij voor bepaalde delen daarvan, doch binnen het aangewezen territorium is ten aanzien van de inrichtingen, waarvoor de maatregel zal gelden, geen beperking mogelijk anders dan naar een kwalitatieve maatstaf, afgestemd op de aard der betrokken inrichtingen. Te dezen zal tegen elk misbruik van bevoegdheid afdoende kunnen worden gewaakt in het kader van het in de artikelen 45—48 geregelde preventieve toezicht.

Tussen artikel 18, eerste lid, en artikel 3 zien de ondergetekenden geen collisie. Inderdaad is van een „inrichting”

slechts sprake bij een besloten ruimte, waarin alcoholhoudende drank wordt verstrekt, terwijl een verordening ex artikel 18 er juist op gericht is zodanige verstrekking te beletten, maar zulks neemt niet weg, dat er bij elke handeling in strijd met het verbod wel degelijk een inrichting in het geding is. Naar de mening van de ondergetekenden valt van de gekozen formulering dan ook geen enkele moeilijkheid te verwachten.

De ondergetekenden zijn bij nader overweging tot de conclusie gekomen, dat het inderdaad aanbeveling verdient onder *a* en *b* van het eerste lid het woord „bedrijfsmatig” te vervangen door „anders dan om niet”. Zodanige vervanging brengt mede, dat een krachtens artikel 18 te treffen maatregel mede betrekking zal hebben op sociëteiten, kantines, jeugdhuizen, clublokalen en dergelijke, waarin alcoholhoudende drank niet bedrijfsmatig wordt verstrekt. De hier bedoelde verandering is verwerkt in de bij deze memorie gevoegde nota van wijzigingen.

Lid 3. Verwezen moge worden naar hetgeen de ondergetekenden bij artikel 6, vijfde lid, hebben opgemerkt.

Artikel 20, lid 1. De ondergetekenden zijn van oordeel dat, behalve de vaststelling van voor het instellen van beroep geldende regelingen, aan de gemeenten ook kan worden overgelaten te beslissen of als beroepsinstantie een afzonderlijke commissie wordt ingesteld dan wel een bestaand orgaan als zodanig wordt aangewezen. Zij vertrouwen, dat de gemeentebesturen bij de regeling van deze materie ook aan de mogelijkheid deskundigen in te schakelen aandacht zullen schenken.

Lid 6. Het verbod om vrouwelijke personen in café's enzo voorts dienst te laten doen of aanwezig te doen zijn zonder vergunning van de burgemeester is in het ontwerp niet uitgestrekt tot de echtgenote en de kinderen van de vergunninghouder aangezien in de praktijk zeer bezwaarlijk de hand te houden zou zijn aan de naleving van een dergelijk verbod. Er bestaat trouwens geen behoefte aan, daar op grond van de artikelen 26, tweede lid, en 31, tweede lid, een vergunning kan worden geweigerd, onderscheidenlijk ingetrokken, indien de echtgenoot of een kind niet langer voldoet aan de moraliteitseisen gesteld in artikel 5, tweede lid, onder *b*, en in de algemene maatregel van bestuur krachtens het derde lid van dat artikel.

Artikel 21, lid 2. De ondergetekenden hebben er geen bezwaar tegen, dat in dit artikel de meerderjarigheid als grens wordt aangegeven, waarboven de gemeentelijke verordening niet kan gaan. Een hiertoe strekkende verandering is verwerkt in de bij deze memorie behorende nota van wijzigingen. Daarbij is tevens gebruik gemaakt van de gelegenheid de redactie van deze bepaling aan te passen met name aan die van de nieuwe bepaling van artikel 16, vierde lid, onder *a*.

Artikel 22. De ondergetekenden zijn van mening, dat het — mede in het kader van de realisering van de decentralisatiegedachte — gevoegelijk aan het gemeentebestuur kan worden overgelaten uit te maken welke algemene voorwaarden in verband met de sociologische structuur der gemeente dienen te worden gesteld voor het verkrijgen van toestemming tot dansen.

De ondergetekenden mogen er nog op wijzen, dat krachtens artikel 45, eerste lid, verordeningen, waarbij voorwaarden als bovenbedoeld worden vastgesteld, de goedkeuring van gedeputeerde staten behoeven.

§ 4. Gemeentelijke belasting op het verstrekken van sterke drank

Artikel 24. De mening van een aantal leden, dat de voorgestelde belasting zou dienen te vervallen, kunnen de ondergetekenden niet delen. Het voor de bedoelde opvatting aangevoerde argument, dat voor de gemeenten aan de uitvoering van deze wet geen andere werkzaamheden zijn verbonden dan

die, welke verband houden met het verlenen van vergunningen, lijkt hun namelijk niet gegrond. De uitvoering van de wet zal immers — zoals andere leden terecht in het voorlopig verslag hebben opgemerkt — ook andere werkzaamheden meebrengen dan die van het beslissen op aanvragen om vergunningen. Behalve deze incidentele bemoeienissen veronderstelt het wetsontwerp ook een blijvend toezicht. Dit is allereerst het geval met het oog op de algemene regelingen; de gemeentebesturen moeten juist aan de hand van de ontwikkeling in de praktijk nagaan in hoeverre het wenselijk is van de verschillende in de wet neergelegde mogelijkheden gebruik te maken, dan wel de tot stand gekomen verordeningen te wijzigen of in te trekken. Doch ook — en in het bijzonder — ten aanzien van de bedrijfsuitoefening in elke afzonderlijke inrichting is een voortdurend toezicht vereist. Aan de eisen van kredietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid moet in het stelsel van het wetsontwerp — hetwelk op dit stuk overeenstemt met dat der Vestigingswet Bedrijven 1954 — worden voldaan door onderscheidenlijk de ondernemer, één bedrijfsleider en één beheerder. Aan de zedelijkheidseisen dienen daarentegen alle bedrijfsleiders en alle beheerders blijvend te voldoen; zodra één hunner niet langer aan deze eisen voldoet, moet de vergunning worden ingetrokken. Opgemerkt zij, dat het toezicht te dezen zich ook tot de familieleden van de betrokkenen kan uitstrekken. Ook aan de inrichtingseisen moet blijvend worden voldaan, op straffe van intrekking der vergunning. Reeds deze summiere schets moge duidelijk maken, dat de gemeentebesturen ter zake van het toezicht op de naleving van de wet een omvangrijke taak hebben. Tot hun bemoeienissen kan mede behoren het treffen van maatregelen, erop gericht het verstrekken van alcoholhoudende drank in strijd met de wet te beletten. Naar de mening der ondergetekenden wordt de heffing van een belasting door de kosten, aan al deze werkzaamheden verbonden, alleszins gerechtvaardigd.

Teneinde de samenhang met de in deze wet geregelde materie niet te verbreken achten de ondergetekenden het voorts juist, de belasting ook in de wet zelf op te nemen.

Afdracht van een gedeelte van de opbrengst aan de provincie is naar de mening van de ondergetekenden ongewenst, met name in verband met het bezwaar, dat in de memorie van toelichting reeds is aangevoerd tegen gedeeltelijke afdracht aan het Rijk, te weten de belangrijke kosten van administratie die zulks zou meebrengen. De werkzaamheden van de provincie, voortvloeiende uit deze wet, zijn trouwens in omvang nauwelijks met die van de gemeenten te vergelijken.

De ondergetekenden zien geen reden het maximum voor bedrijven, geen slijterijen zijnde, te verhogen van f 7,50 tot f 10 per 50 liter.

§ 5. Vergunningen

Artikel 25, lid 4. De ondergetekenden kunnen zich verenigen met de suggestie om de in dit artikellid bedoelde termijn te stellen op drie maanden. Een hiertoe strekkende verandering is verwerkt in de bij deze memorie behorende nota van wijzigingen.

Artikel 26, lid 2. Zoals de ondergetekenden de hier aan het woord zijnde leden reeds bij artikel 5 hebben geantwoord, zien zij geen aanleiding op dit punt verder van de in de bestaande Drankwet vervatte regeling af te wijken.

Artikel 27, lid 1. De bepalingen uit het Vestigingsbesluit horecabedrijven 1958, waarnaar wordt verwezen, hebben over het algemeen gunstig gewerkt.

Naar het aanvankelijke oordeel van de ondergetekenden is er geen aanleiding in deze situatie wijziging te brengen.

Zij zullen hierover, indien het wetsontwerp tot wet wordt verheven, overleg plegen met het betrokken bedrijfsleven, en het advies inwinnen van de Sociaal-Economische Raad, in het kader van het gehele samenstel van branche-omschrijving en vestigingseisen.

Lid 2. In aansluiting aan de Vestigingswet Bedrijven 1954 is in deze bepaling voorgesteld, de eisen van kredietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid niet te doen gelden voor de weduwe van een ondernemer, die hem ook als bedrijfsleider en beheerder vervangt. Deze uitzondering is opgenomen om sociale redenen ten opzichte van het achtergebleven gezin.

De ondergetekenden zien geen enkele reden, waarom voor de weduwnaar in het algemeen vrijstelling van deze eisen zou worden verleend.

Mocht er in bepaalde gevallen aanleiding zijn, deze eisen niet of niet terstond te stellen, dan kan dit worden bereikt door een ontheffing als bedoeld in artikel 42.

Artikel 31, lid 1, onder d. Eveneens moge worden verwezen naar het gestelde bij het eerste lid van artikel 27.

Onder g. Het in de inrichting aanwezig hebben van de vergunningsakte zal kunnen worden voorgeschreven bij algemene maatregel van bestuur krachtens artikel 58. Het ontbreken van een bepaling, inhoudende binnen welke termijn een verandering als in artikel 30 bedoeld moet worden opgegeven, ontmoet in de ogen van de ondergetekenden geen bezwaar. Het betreft hier geen verandering van zodanige aard, dat daardoor niet langer aan de inrichtingseisen wordt voldaan. Een stringente opgaveplicht — die ook met betrekking tot veranderingen, welke wel strijdigheid met de inrichtingseisen opleveren, niet wordt gesteld — zou huns inziens te ver gaan. Artikel 30 biedt de vergunninghouder de mogelijkheid de in de vergunning vervatte omschrijving aan de verandering te doen aanpassen. Zolang hij van deze mogelijkheid geen gebruik maakt, stelt hij zich bloot aan het gevaar, dat zijn vergunning krachtens artikel 31, eerste lid, onder g, zal worden ingetrokken. Op grond van het derde lid van artikel 31 kan hij echter niet rauwelijs door zodanige maatregel worden overvallen, doch verkrijgt hij de gelegenheid door het alsnog volgen van de in artikel 30 bedoelde procedure intrekking van de vergunning te voorkomen.

Lid 2. Ook de ondergetekenden zouden willen volstaan met te verwijzen naar het antwoord dat zij bij artikel 26, tweede lid, hebben gegeven.

Artikel 33, onder d. De strekking van de vraag, of de positie van de beheerder van een zaak niet zeer onzeker wordt door de bepaling, dat een vergunning vervalt wanneer de verlening van een vergunning, strekkende tot vervanging van eerstbedoelde vergunning, van kracht is geworden, is de ondergetekenden niet geheel duidelijk.

Zowel de bedrijfsleider als de beheerder verkeren, voor zover zij niet tevens zelf ondernemer zijn, in loondienst, en zijn dus in zekere zin afhankelijk. Hun positie lijkt echter allermint onzeker, daar zij ook bij een andere ondernemer in dienst kunnen gaan of zelf een onderneming kunnen vestigen.

In het bijzonder moge erop worden gewezen, dat de horeca-ondernemers en de slijters een veel sterkere positie verkrijgen, ook ten opzichte van brouwerijen en distilleerderijen, omdat zij niet meer onderhevig zijn aan manipulaties met vergunningen, doch zelf vergunninghouders zijn, terwijl ook de continuïteit van hun ondernemingen niet meer wordt bedreigd. Hierdoor krijgen zij toegang tot alle voor het midden- en kleinbedrijf opstaande kredietmogelijkheden.

Artikel 38. Zoals de ondergetekenden in het algemeen gedeelte van deze memorie met betrekking tot de opzet van het ontwerp reeds hebben medegedeeld, achten zij de verwachting gewettigd, dat, indien een vergroting van het aantal gelegenheden, waarin alcoholhoudende drank wordt verstrekt, zich zou voordoen, deze beperkt zal zijn.

Afgezien daarvan achten zij deze mogelijkheid van vrijstelling voor het verstrekken van zwak-alcoholische drank op ten hoogste acht dagen per jaar, op het voetspoor van artikel 41 der bestaande Drankwet, nog evenzeer als bij de invoering daarvan wenselijk, om rekening te kunnen houden met onschuldige lokale gebruiken, zoals tentoonstellingen, plaatselijke feesten e.d.

§ 6. Vrijstellingen, ontheffingen en verklaringen

Artikel 39. De reden voor ontheffing van de leeftijdscis van 25 jaar zal in het algemeen niet in speciale plaatselijke omstandigheden gelegen zijn, maar in bijzondere omstandigheden in de sfeer van persoon of onderneming. Daarom zien de ondergetekenden geen reden, het horen van burgemeester en wethouders over een dergelijke ontheffing in de wet verplicht te stellen. Overigens zij opgemerkt, dat de ministers steeds de mogelijkheid hebben om, indien daartoe aanleiding bestaat, zich tot burgemeester en wethouders te wenden met het verzoek hun oordeel kenbaar te maken.

Artikel 40. Zoals aan het slot van het onderdeel „Overige vereisten” van het algemeen gedeelte dezer memorie van antwoord reeds is medegedeeld, hebben de ondergetekenden mede in de hier gemaakte opmerkingen aanleiding gevonden, artikel 6 van het wetsontwerp aan te vullen.

In antwoord op de laatste naar aanleiding van het onderhavige artikel gestelde vraag mogen de ondergetekenden verwijzen naar hetgeen zij in deze memorie bij artikel 75 mededelen voor wat het overgangsrecht betreft. In normale situaties dient de inrichting aan de daaromtrent gestelde eisen te voldoen. Indien een ontheffing dienaangaande is verleend, gaat deze, op grond van artikel 4, derde lid, over op rechtverkrijgenden onder algemene titel. Daarentegen dienen andere rechtverkrijgenden in het algemeen wel aan de eisen te voldoen. Indien omstandigheden als bedoeld in artikel 40 echter daartoe aanleiding geven, kan een ontheffing, eventueel voor bepaalde tijd, worden verleend.

Artikelen 40, 42, 43 en 44. De ondergetekenden menen, dat bij de toepassing van deze artikelen het horen van burgemeester en wethouders niet dwingend moet worden voorgeschreven, omdat daar veelal geen reden toe zal zijn; men denke bijvoorbeeld aan het geval dat niet plaatselijke doch regionale omstandigheden beslissend zijn. De vraag of er in een bepaald geval aanleiding is burgemeester en wethouders te horen of andere adviesinstanties in te schakelen kan bij de onderhavige ontheffingen aan de ministers worden overgelaten; dit laatste geldt met name ook met betrekking tot het inwinnen van adviezen bij functionarissen binnen de ambtelijke organisatie.

Artikel 44. Als criterium voor de mogelijkheid tot het verlenen van ontheffingen van het in artikel 11 bedoelde verbod is gesteld, dat de aard van de betrokken onderneming daartoe aanleiding geeft. Dit kan, zoals in de toelichting op artikel 11 is aangegeven, met name voorkomen bij winkels in grote hotels en restaurants in warenhuizen.

§ 7. Goedkeuring en beroep

Artikel 45, lid 1. De ondergetekenden zien geen aanleiding te voldoen aan de wens van verscheidene leden, nog andere verordeningen dan waarvoor zulks in het wetsontwerp is voorgeschreven, aan de goedkeuring van gedeputeerde staten te onderwerpen, afgezien van de verordeningen, bedoeld in het in de nota van wijzigingen voorgestelde nieuwe vierde lid van artikel 6, die — evenals die van het derde lid van dit artikel, waarmee zij samenhangen — wel deze goedkeuring zullen behoeven.

Indien ernst wordt gemaakt met het streven naar grotere territoriale decentralisatie, dient men naar het oordeel van de ondergetekenden ten aanzien van de gemeentelijke organen vertrouwen te hebben en enig risico te durven nemen. Overigens zij opgemerkt dat — zoals hierboven reeds vermeld — in het, door deze leden genoemde, tweede lid van artikel 21 de door de gemeenten eventueel vast te stellen verhoging van de leeftijdsgrens bij de nota van wijzigingen is beperkt tot een maximum van 21 jaar.

Lid 3. De in de artikelen 45 en volgende vervatte procedureregeling voorziet reeds in het horen van de bedrijfslichamen door gedeputeerde staten. De bepaling van het derde lid van

het onderhavige artikel maakt geen deel uit van de eigenlijke procedureregeling, doch regelt slechts de van rechtswege intredende gevolgen van (onverhoopte) overschrijding van de in het tweede lid gestelde (fatale) termijn. Het zou naar de mening van de ondergetekenden bepaaldelijk niet bij het karakter van deze bepaling passen, daaraan nog een afzonderlijk voorschrift over het horen van de bedrijfslichamen te verbinden. In dit verband moge, onder verwijzing naar hetgeen onder het hoofd „Decentralisatie in het ontwerp” is verklaard, worden opgemerkt, dat voor de bedrijfslichamen door het tot stand komen van een „stiltzweigende” goedkeuring de gelegenheid hun stem te laten horen geenszins verloren gaat, aangezien zij over de mogelijkheid beschikken beroep in te stellen bij de Kroon.

Artikel 46, lid 1, onder a. Naar aanleiding van het verzoek van verscheidene leden, duidelijk aan te geven welke bedrijfslichamen zullen worden geraadpleegd, delen de ondergetekenden mede, dat bij de belangrijkste algemene maatregelen van bestuur alle produkt-, hoofdbedrijf- en bedrijfsschappen zullen worden geraadpleegd, welke zijn ingesteld voor ondernemingen, waarin de onderhavige bedrijven worden uitgeoefend. Deze lichamen kunnen namelijk uit dezen hoofde zonder meer als „betrokken” worden aangemerkt.

Deze raadpleging geschiedt ten aanzien van de algemene maatregelen als bedoeld in de artikelen 5 en 6 rechtstreeks, en ten aanzien van die bedoeld in de artikelen 3 en 7 indirect. In de laatste gevallen wordt, in aansluiting aan de procedure van de Vestigingswet Bedrijven 1954, de Sociaal-Economische Raad ingeschakeld, die onder meer deze lichamen hoort en in zijn advies van hun standpunt doet blijken.

Voor de toepassing van artikel 46 zal daarentegen volgens het wetsontwerp door de Minister van Economische Zaken nader moeten worden aangewezen welke lichamen als „betrokken” kunnen worden aangemerkt.

Het gaat hier niet om landelijke regelingen, maar om gemeentelijke verordeningen die voornamelijk consequenties kunnen hebben voor het bedrijfsleven ter plaatse. Daarom adviseert over deze verordeningen in eerste aanleg de betrokken Kamer van Koophandel en Fabrieken. Bij de goedkeuring van deze verordeningen worden zij mede bezien vanuit het algemene bedrijfsbelang.

Aangezien het bij deze beoordeling zal gaan om problemen, die typisch één bepaalde bedrijfstak raken, ligt het niet in de bedoeling het hoofdbedrijfsschap Detailhandel in te schakelen. Wel kan hier een taak liggen voor het bedrijfsschap Horeca en voor het bedrijfsschap voor de Detailhandel in Alcoholhoudende Dranken, al naar gelang de vastgestelde verordening de belangen raakt van de ondernemingen, waarvoor deze lichamen zijn ingesteld.

Van de inschakeling van deze bedrijfsschappen behoeven niet door deze leden gevreesde „closed-shop”-tendenties te worden verwacht, alleen reeds omdat de onderhavige regelingen niet op de vestiging, maar op de bedrijfsuitoefening betrekking hebben en dus in het algemeen evenzeer gevestigde als nieuwe ondernemers betreffen. Wel zijn er nog gevallen denkbaar, waarin bijvoorbeeld de inschakeling van de produktschappen voor Bier en voor Gedistilleerde Dranken van nut zou kunnen zijn. Er zal overigens naar worden gestreefd, alle bedrijfslichamen aan te wijzen, die een reëel belang kunnen hebben bij de consequenties van de onderhavige gemeentelijke verordeningen, zonder echter in een te uitgebreide aanwijzing te vervallen.

Onder b en c. De ondergetekenden mogen opmerken, dat de onder c genoemde functionaris overeenkomt met de inspecteur van de volksgezondheid bij de dienst, welke in het bijzonder is belast met de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting in het betreffende ambtsgebied. Deze functie wordt thans waargenomen door de hoofdinspecteur-directeur van de directies van de Volkshuisvesting en de Bouwnijverheid in de verschillende provincies. De voorgestelde wetstekst — sprekende over: „de inspecteur van de volkshuis-

vesting... belast met het staatstoezicht op de volkshuisvesting" — is afgestemd op de nieuwe Woningwet. Mocht laatstgenoemde wet, ten tijde van de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel in de Tweede Kamer der Staten-Generaal nog niet in werking zijn getreden, dan zal een wijziging in het ontwerp worden voorgesteld teneinde de tekst in overeenstemming te brengen met de dan nog bestaande toestand.

In artikel 2, eerste lid, onder g, van het Besluit Staatstoezicht Volksgezondheid is op grond van het bepaalde in het derde lid van artikel 38 van de Gezondheidswet voor de uitoefening van de taak op het gebied van de regeling van de kleinhandel in alcoholhoudende dranken voor het gehele Rijk aangewezen de inspecteur van de volksgezondheid, belast met het toezicht op de naleving van de Drankwet. De aan deze inspectie toegevoegde regionale functionarissen zijn aangesteld in de rang van adjunct-inspecteur. De aan de inspectie toebedeelde taak rechtvaardigt in de gehele opbouw van het staatstoezicht op de volksgezondheid niet een zo ingrijpende en kostbare reorganisatie van de dienst als door de hier aan het woord zijnde leden wordt gevraagd.

Artikel 48. Terwijl een gemeenschappelijke voordracht door verscheidene ministers allerm minst ongebruikelijk is, zouden integendeel van elkaar gescheiden adviezen van de betrokken ministers, aan de hand waarvan de Kroon een beslissing zou hebben te nemen, een, gelet op het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid, in ons staatsrechtelijk bestel slecht passende figuur zijn.

§ 8. Overige bepalingen

Artikel 59. Naar aanleiding van hetgeen met betrekking tot dit artikel in het voorlopig verslag is opgemerkt, mogen de ondergetekenden verwijzen naar hun beschouwingen in de tweede alinea onder het hoofd „Decentralisatie in het ontwerp”.

§ 9. Ambtelijke bevoegdheden

Artikel 60, lid 1. Op de gronden, uiteengezet in de memorie van antwoord op wetsontwerp 5276 (blz. 7, rechterkolom), worden de adjunct-inspecteurs ook in het onderhavige wetsontwerp niet meer onder deze naam vermeld. Hun bevoegdheden zullen echter geen wijziging ondergaan; de woordkeus van de onderhavige bepaling houdt dan ook geen verband met centralisatie.

Lid 2. Naar aanleiding van de gestelde vraag mogen de ondergetekenden verklaren, dat zij in de bij deze memorie behorende nota van wijzigingen de opzet der paragrafen 9 en 10 hebben herzien. De bepalingen, de opsporingsambtenaren betreffende, zijn thans ondergebracht in paragraaf 9; daarbij zijn de bijzondere bevoegdheden, waarin deze paragraaf oorspronkelijk slechts ten aanzien van de in artikel 60 bedoelde ambtenaren voorzag, mede aan de opsporingsambtenaren toegekend. Tevens is artikel 62 aangevuld met een bepaling, ontleend aan artikel 64, derde lid, van de bestaande Drankwet.

§ 10. Bepalingen van strafrechtelijke aard

Artikel 69, lid 3. Naar aanleiding van de door verscheidene leden gemaakte opmerking, dat bij de in dit lid opgenomen bijkomende straf van gehele of gedeeltelijke stillegging van de onderneming in navolging van de Drankwet 1931 onderscheid ware te maken tussen lichte en zware overtredingen, mogen de ondergetekenden erop wijzen, dat de huidige Drankwet zodanige straf niet kent, de Wet economische delicten (onder meer ter zake van overtredingen van besluiten krachtens de Vestigingswet Bedrijven 1954) daarentegen wel. De Wet economische delicten maakt op dit punt geen onderscheid tussen „lichte” en „zware” overtredingen, doch laat het aan de rechter over deze bijkomende straf, afhankelijk van de omstandigheden, al dan niet op te leggen. De ondergetekenden hechten

aan genoemde straf — in het bijzonder vanwege haar preventieve uitwerking — grote waarde en achten het raadzaam te dezer zake het stelsel van de Wet economische delicten te volgen.

§ 11. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 73. Het is eveneens de ondergetekenden gebleken, dat de door hen gevreesde kwalijke manipulaties tot de indiening van het wetsontwerp zijn uitgebleven. De peildatum voor het hebben van verkregen rechten kan dus — overeenkomstig de wens van de hier aan het woord zijnde talrijke leden — zonder bezwaar op 1 september 1962 worden gesteld. De bij deze memorie gevoegde nota van wijzigingen voorziet dan ook in een verandering van de datum van „1 juli 1961” in die van „1 september 1962”. Deze verandering wordt uiteraard niet alleen in artikel 73, doch ook in de artikelen 74—78 aangebracht.

De ondergetekenden ontveinen zich niet, dat het voor vergunninghouders mogelijk blijft na 1 september 1962 onheil te stichten. Zij mogen er echter op wijzen, dat in casu een vroeger tijdstip dan dat van de inwerkingtreding van de wet wordt gekozen om voor dergelijke vergunninghouders het stichten van onheil niet lucratief te doen zijn. Een vergunninghouder kan wel trachten de plaats van zijn „vervanger” door een ander te doen innemen, doch de nieuwe „vervanger” zal de vergunninghouder niet ver tegemoet willen komen, omdat hij juist door de vervroeging van bovenbedoeld tijdstip geen beroep op historische rechten kan doen. De vergunninghouder kan dus alleen zijn bestaande vervanger schade berokkenen, wanneer hij het voor zichzelf daaruit voortvloeiende verlies „op de koop toe wil nemen”.

Daarbij komt, dat de „vervanger”, die desalniettemin na 1 september 1962 zijn bedrijf door manipulaties van zijn vergunninghouder heeft moeten beëindigen, slechts dan rechten krachtens de overgangsregeling zullen ontgaan, indien hij op het krachtens artikel 86, eerste lid, vastgestelde tijdstip niet meer over de besloten ruimte beschikt, waarin hij op 1 september 1962 zijn bedrijf uitoefende. Anders dan de hier aan het woord zijnde leden zijn de ondergetekenden er geenszins van overtuigd, dat deze omstandigheid zich in dergelijke gevallen altijd zal voordoen. Een „vervanger” kan bijvoorbeeld trachten zijn bedrijf voort te zetten op grond van een hem verleend verlof A of verlof B.

Op grond van een en ander zijn de ondergetekenden van oordeel, dat de in het voorlopig verslag als voorbeeld vermelde situatie zich zelden zal voordoen. Niettemin hebben zij onderzocht in hoeverre in een dergelijke situatie aan een gewezen „vervanger” meer overgangsrechten kunnen worden toegekend. In dit verband merken zij vooreerst op, dat — anders dan in bedoeld voorbeeld wordt gesteld — op grond van de bestaande tekst van artikel 74, tweede lid, van het wetsontwerp de betrokkene wel in aanmerking komt voor de vrijstelling van de eis van handelskennis. Daarnaast bleek het mogelijk hem ook in aanmerking te doen komen voor de in genoemde bepaling vervatte vrijstelling van de eis van vakbekwaamheid. De in de nota van wijzigingen voorgestelde verandering van de bepaling strekt daartoe.

Artikel 74. De ondergetekenden zien geen aanleiding van de Vestigingswet Bedrijven 1954 in die zin af te wijken, dat hier wel een beroep op historische rechten kan worden gedaan, indien het betrokken bedrijf werd uitgeoefend op grond van een krachtens die wet verleende ontheffing.

Artikel 75. Zoals bij artikel 73 reeds is vermeld, wordt bij de nota van wijzigingen ook in artikel 75 de datum van „1 juli 1961” vervangen door die van „1 september 1962”. Ter aangehaalde plaatse werd eveneens reeds uiteengezet, dat deze datum niet later kan worden gesteld. Voorkomen dient namelijk te worden, dat een „vervanger”, die optreedt nadat de vergunninghouder door manipulaties de oorspronkelijke „vervanger” na 1 september 1962 uit het bedrijf heeft gestoten,

ook op de in het onderhavige artikel vervatte overgangsregeling een beroep kan doen.

Talrijke leden merken op, dat de tot 1 januari 1970 lopende termijn om zich aan te passen aan de nieuwe inrichtingseisen, beslist te kort is. Bij de opstelling van het wetsontwerp is op dit punt van de gedachte uitgegaan, dat te dezen een termijn van ongeveer 10 jaren gegeven diende te worden. Nu verwacht moet worden, dat, indien het ontwerp tot wet wordt verheven, niet veel meer dan 5 jaren van deze termijn over zullen blijven, achten de ondergetekenden het gewenst deze, in de artikelen 75 en 76 vervatte termijn te verlengen tot 1 januari 1975. De nota van wijzigingen voorziet hierin.

Vervolgens noemen deze leden naast de gevallen, waarop de artikelen 75 en 77 betrekking hebben een drietal casusposities, waarin naar hun mening voor wat betreft het voldoen aan de te stellen inrichtingseisen aan de betrokkenen eveneens bescherming dient te worden geboden. Met deze leden zijn de ondergetekenden van mening, dat in dergelijke gevallen bescherming moet kunnen worden verleend. Het gaat naar hun mening evenwel te ver, daartoe naast de artikelen 75 en 77 nog een aantal algemeen geldende regelingen te treffen, aangezien aldus ook in gevallen, waarin zonder grote bezwaren aan de inrichtingseisen kan worden voldaan, van die eisen vrijstelling wordt verleend aan personen, die eerst na de inwerkingtreding van de nieuwe wet gaan tappen en slijten en dus in feite op historische rechten geen beroep kunnen doen. Naar de mening van de ondergetekenden dient in de hierbedoelde omstandigheden dan ook geval voor geval te worden beslist of bescherming zal worden verleend. Daartoe biedt voldoende grondslag artikel 40 van het wetsontwerp, dat het de Ministers van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Economische Zaken mogelijk maakt, ook in bijzondere gevallen, waarin gewichtige belangen daartoe aanleiding geven, van de inrichtingseisen ontheffing te verlenen.

Artikel 81. Door dit artikel wordt onder meer het Vestigingsbesluit horecabedrijven 1958 ingetrokken. Dit besluit heeft betrekking op het hotel-restaurantbedrijf en het café- of aanverwant bedrijf, welke bedrijven in dit besluit nader worden gedefinieerd. Zoals bij artikel 3, tweede lid, reeds is opgemerkt, is het waarschijnlijk dat verzoeken zullen worden ingediend om het uitoefenen van deze bedrijven, voor zover dat niet bestaat uit of gepaard gaat met het verstrekken van alcoholhoudende drank, aan een op grond van de Vestigingswet Bedrijven 1954 te treffen regeling te onderwerpen.

Slot. De Regering huldigt het beginsel, dat elk wetsontwerp door een zo beperkt mogelijk aantal ministers dient te worden ondertekend, zulks met dien verstande, dat de uiteindelijke beslissing over het al of niet mede-ondertekenen bij elk der betrokken bewindslieden zelf berust. In de hierboven weergegeven gedachte sluit het niet mede-ondertekenen van het onderhavige wetsontwerp door de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid geenszins uit, dat deze bewindsvan, als lid van de Regering, wel degelijk mede-verantwoordelijkheid voor de voorgestelde regeling draagt.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

G. M. J. VELDKAMP.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

F. J. W. GIJZELS.

De Minister van Justitie,

A. C. W. BEERMAN.